

ספיר - לשדה בוקר ! או משחית המוסר הצבורי

— מאת ח. הדר —

עשיתי אלפיים מיליונרים בארץ הזו" —
התפאר ספיר בתקופת הבחירות בשנו.
(1965); משטר המחייב כל אורח לקבל
אשור והסמכה והסמכה לגבי כל דבר
שהוא מבקש לעשות בתחום הכלכלי;
משטר הנותן בידי שר-האוצר ומפלגתו
סמכות מוחלטת, מונופול לעשות בכלכלה
הישראלית כראות עיניהם — כולל הרחקת
כל גורם וכל יום שאינו לרוחם.
האם כל זה הכרחי ל"בנין הארץ"?
בשביל מה זה טוב?
נפתח בעניין הסובסידיות.
מספרים שאי-כספים שבא מחו"ל שאל
מדוע נותנים סובסידיה למפעלים המוק-
מים בקריית-שמונה. הסבירו לו כי אחת
(הסוף מעבר לדף)

תכופות משמיעים באוזניו שירי הלל
לפנחס ספיר. כיצד הוא מצליח להביא
כספים! להתרים! כיצד הוא מספק את
האמצעים הדרושים לפיתוח — לבנייה,
להתיישבות, לבטחון!
כדאי לבחון את הדבר. המשטר שכונן
אצלנו ספיר — מה טיבו? האם באמת
הכרחי הוא לבניה, להתיישבות, לבטחון?
ואם לא — מה בעצם מטרתו האמיתית
של המשטר הזה? את מה הוא בא לשרת?
הכל יודעים: המשטר הקיים בארץ הוא
משטר של אפליה; משטר שזכויות והט-
בות ניתנות בו למי שאנשי ספיר רוצים
ליתחם; משטר של חלוקת כספים למי
שרוצים, בצורה שרוצים ובהיקף שרוצים;
משטר היוצר מיליונרים ברצונו ("אני

1972

נואי

28 אלף "אנוסים" בישראל

מי מפעיל את "חוקי נירנברג"?

על פי הרוב הם מקובלים כמובן
על חבריהם להתיישבות ולא מעטים
מהם הוזמנו לשם על ידי מכרים
ישראלים, שהתוודעו אליהם בחוץ-
לארץ.

אף על פי כן, כעבור שנים מר-
עטות בלבד הם נתקלים בקשיים
עקב מוצאם הלא יהודי. המצב
קשה ביותר כשהמדובר הוא בנשים
(הסוף מעבר לדף)

המדובר כאן לא על ספרד הקתולית ולא על גרמניה הנאצית. המדובר
הוא במדינת ישראל שלנו.

מפי מקור מהימן שמעתי כי במשרד הפנים אומרים את מספרם של
תושבי ישראל המהווים בעיה מפני שאינם ממוצא יהודי — אם כי באו
מחוץ לארץ, לרוב מארופה, כמובנה להצטרף לבנין הארץ — כ-28 אלף
נפש.

כותב השורות הללו נודמן לו
להכיר אנשים כאלה, גם להתיידיד
אתם. וכדאי שהצבור ידע עליהם
יותר.

כמובן, אסור לפרש בהקשר זה
בשמות ומקומות, כי הדבר עשוי
לסכן את האנשים, שבין כה וכה
הם נתונים במאבק קשה — מאבקם

את ישראל ישעיהו בחרו ליו"ר
הכנסת, המשרה השניה-ליוקרה במדי-
נה, בקולות של רבע מחברי הכנסת.
את נציגיהם של מאות אלפי בוחרי

ה"מערך" קובעים תריסר או תריסר-
וחצי בני אדם. ומי שמבקש למחוק
אחד משמות הנציגים הנקבעים, או
להוסיף עליהם אחד — קולו פסול. כזה
ראה וקדש!

את נציגי גח"ל קובעים חצי תריסר
או תריסר-וחצי בני אדם. כזה ראה
וקדש!
וכך עד סוף כל המפלגות, המפלגה
אגו"י, פאג"י, "העולם הזה", וכו'
וכו'.

במשימים, אולי מאה, לכל היותר
מאתיים איש, על פיהם ישק כל ה-
נעשה בארץ, וכל שאינו נעשה.

דורשי הבחירות האישיות מבקשים
בעצם רק לשנות את מאזן הכח בתוך
האוליגרכיה. לתת יתר כח וסמכות
בידי המאה האחרונים באוליגרכיה
כנגד שלשת-ארבעת המייננים הרא-
שונים.

את האוליגרכיה עצמה הם מבקשים
לשבור מכל משמר.
בבריטניה — הערש והדגמה של
המשטר הפרלמנטרי השורר בישראל
— קיים משטר בחירות אישיות. אבל
(הסוף מעבר לדף)

על סדר היום

משפט לינץ

מתברר כי לא רק גולדה שלנו
מזוי-עזת. בעצם מוזעזע כלל
הצבור בישראל.

קריאת ה"מזוי-עזת" התמומה
של גולדה היא בפועל כמו הקריאה
הידועה "תפסו את הגנב!"

גולדה מוזעזעת מניכור הצבור
והנער לאישיות-היסוד ועקרונות-
המנהל של השלטון.

הצבור מוזעזע מפני שהוא חש
כי משהו רקוב במשטר שלנו —
והבאשה עולה באף הכל, צועקת.
המשטר התאמץ להמלט מכל הפרשה
החדשה, פרשת "נתיבי נפט". להמנע
מהקמת ועדת חקירה. לשמוט מפני
הסקת מסקנות. ולבסוף — להקריב
איש אחד — את מוטי פרידמן — כדי
לשבור על בעלי חסותו של האיש,
על השיטה, על מגיני השיטה — על
המשטר עצמו, על הממסד. לזרות
חול בעינים.

אוליגרכיה

הממסד הזה, רוממות הדמוק-
רטיה בנרוננו בכל עת. בשם ה"דמוק-
רטיה" הם קמים נגד כל המען למתוח
בקורת עליהם או על מעשה ממשלה.
אבל בישראל אין דמוקרטיה. גם
לא היתה מעולם.
דמוקרטיה היא שלטון העם, אם
במישרים ואם בעקיפים, באמצעות
נציגים הנאמנים עליו.
המשטר הקיים בישראל הוא אולי-
גרכיה: שלטון מעטים.

גבולות הבטחון

מאת יוחנן גבל

גבולות הפסקת-האש של
ישראל היום הם בעצם
אותם גבולות שישלנו להגיע
אליהם, שצריכים היינו
להגיע אליהם ב-48, ב-49.
כל זה היה אז מונח על
הכף, כף ידנו.
ורק — לא סגרנו את
הכף עליהם. להפך — אף
פתחנו, בסיני.

לא באשמת הצבא, לא
באשמת העם, עם המלחמה
— באשמת ההנהגה המדי-
נית.
ההנהגה המדינית של
זקני ציון חשבה אז במוש-
גים של מאורעות 39—36.
עכשיו מדברים על גבול-
לות בטחון — בקו התעלה
או לפני ממונה, בקו ה-

ירדן.
*
הצבא מתכונן עכשיו
(הסוף בעמוד 6)

ספיר - לשדה בוקר ! "אנוסים" בישראל

בראשית היתה האפליה

ומה בעניין חלוקת דירות לעולים ? כאן העניין מתחיל מאפליה. אמת, גם גדול הדירה שונה לגבי באי ארצות שונות. אולם האפליה העיקרית, האפליה השרירותית בתכ"לית, היא בעניין "פשוט ערך" : מקום הדירה. אמת, כל משפחה, "עולה" ארצה "מגיעה" לה דירה, לפי החוק ; אבל — אם תהיה דירה זו בסביבת תל-אביב או בקרית-גת, או באשקלון או בקרית-שמונה — את זאת קובע הפ"קיד. אין זה חשוב כלל אם בכל מקרה שיקוליו של פקיד זה הם מפלגתיים, די שכל אחד יודע שיכולים להיות לו שיקולים כאלה, ובכוחו להגשימם.

רק מי שרוצים ביקור

או התת-דיור של משפחות מרובות ילדים ושל שכבות רחבות שגורלן אינו קרוב ללבו של ספיר. הרי זוהי שערוריה חסרת-תקדים שבמדינה אשר בה הכלכלה היא בידי הממשלה, שבה רובה של הבנייה לדיור נעשית בידי הממשלה — אין לכל אלה פתרון.

ושוב : מי שמעוניינים בו — לזה נמצא כמובן, פתרון. הלוואה כזו או אחרת, מבנק זה או אחר. ה"ראויים" אינם הולכים לאיבוד. והמוסר הצבורי נשחק והולך.

דברים אלה אינם אלא דוגמות בודדות ממכלול היינו, ממכלול המשטר הכלכלי והחברתי שבו אנו נאלצים לחיות. הוא הדין במסגרת לגבי מי שמכר דירה, הוא הדין לגבי הזכות לקנות קרקעות במקומות מסויימים. הוא הדין לגבי מסים, ולגבי פטור, ולגבי רשימות יבוא, רשימות יצוא, לכל המערכת השלמה והמסועפת של רשימות, והיתרים ואיסורים.

בשביל מה זה טוב ?

מי צריך את כל אלה ? מבחינה כלכלית הדבר מיותר לחלוטין. זהו דבר שאין בו כל יתרון וכל הגיון כלכלי. ברור לכל שהארץ היתה מתפתחת יותר, מהר יותר, ובאופן הגון יותר לוא היו מסירים את כל האיסורים וההיתרים, והיו מסלקים את כל הפקידים הממונים על כך. אם כן — מה מונע ? המונע הוא כוח השלטון הטמון בכל אלה.

באמצעות הכספים שמקבל ספיר מחו"ל הוא מצליח להטיל את שלטונו על כולנו. — בידו להפוך עני לעשיר, ועשיר לעני. — בידו להקים בית-חרושת במקום שירצה, ולמנוע את הקמתו במקום שלא ירצה. — בידו ליצור תנאים שיחייבו סגירת בית-חרושת ומכירתו — או להפך, ביאורו ליד שגשוג.

הוא ה"נותן" לאוניברסיטות, למכוני מחקר, הוא המעניק למי שהוא רוצה, מתי שהוא רוצה, וכמה שהוא רוצה. והמוסר הצבורי נשחת והולך.

זהו שלטון פאודלי. זהו שלטון אפליה כלכלי, המונע יצירת כל מוקד כוח כלכלי, כל גוף בעל יכולת עצמאית. — זהו שלטון הרומז לבוחרים באזור מסויים : הצביעו כמו שצריך, שאם לא כן — יתכן שהמפעל החיוני שבאזורכם יהיו לו קשיים כספיים...

הכל — למען השלטון

מסתבר אפוא שכל המעמסה הזאת — מס ההכנסה הגבוה, העדר המכור גיות, הפיקוח על מטבע-חוק, הרש"ר, יונת, האיסורים — כל זה אינו נחוץ ל"צרכי הבטחון" — כפי שאומרים לנו (אגב, חלק לא מבוטל מתקציב ה"בטחון" בא מתמיכה אמריקאית ישירה ועקיפה בתקציב זה). הוא נחוץ רק

(המשך)

הסיבות לכך הוא העדר כביש טוב — לכן ההובלה עולה ביקור ועל הוצאות ההובלה מפצים את בעלי בתי-החרושת באמצעות סובסידיה.

אמר האיש : האם לא היה זה יעיל יותר לסלול לשם כביש מהיר ? ענו לו : נכון, אך יש בזה חסרון : בכביש יוכל לנסוע כל מי שירצה ואילו טוב-סידה מקבל מי שרוצים לתת לו.

ואכן כך הדבר. מי שאין רוצים בו — אין נותנים לו כלום. מי שרוצים לתת לו — בין שתרם, בין שהשקיע, בין שקיבל הלוואה-ענק להקמת המפעל וכו' — נותנים לו ; — בזמן, בהיקף, ובאופן שרוצים. הדבר תומך בספיר. רצונו — נותן לבית-החרושת מסויים הרבה, וכדי למנוע פשיטת-רגל הוא מוסיף ונותן, ומוחק חובות, ונותן הנחות וכו' וכו'. אינו רוצה — אינו נוקט אצבע. הדבר בידו, ועל פי רצונו יקום דבר.

והתוצאה ? אלפי מליונרים ש"עשה" ספיר. ואלפי אנשי-כספים מחו"ל שבחרו לא להשקיע כאן. ואלפי אזרחים ישראלים שהיו נאלצים להבריח כספם לחו"ל משום שמדיניות זו מנעה מהם להשקיע כאן.

זה לעומת זה

לעומת המליונים הרבים שהגיעו ארצה מתרומות ישירות או עקיפות ("בונדס"), ואשר הושקעו כאן לא דווקא בצורה מוצלחת, ולעתים קרובות ביותר תוך הפסדי ענק — מצוים ימים מאות מליוני דולרים שלא הושקעו כאן :

משום שבעליהם רצו להקים מפעל לים, "על אמת", מפעלים שמטרתם להכניס רווחים, מפעלים שהם רצו לפקח עליהם בעצמם ולא למסור את כל הפיקוח וההכרעות לפקידים ה"מוצלחים" פחות או יותר או פחות של ספיר.

כולנו עבריינים

או למשל — מס ההכנסה. מי צריך שעורי מס הכנסה שאיש אינו יכול לעמוד בהם ? לשם מה יש צורך בתקנות המכריחות את הכל לרמות, להצהיר הצ"הרות כזויות, להסתיר, להסוות — בקיצור : להיות לעבריינים ? לעבור על החוק ? מומחי כלכלה לא מעטים טוענים כי אילו היו שעורי המס מציאותיים יותר, נמוכים יותר, ניתן היה להגיע לגביית-אמת וההכנסות יכלו להיות למעשה גבוהות יותר. לשם מה אפוא המשווה המבוזה והמשפיל הזה ? קשה להבין זאת, אם לא נניח שמישהו מעוניין בכך.

מישהו מעוניין שהכל יהיו רמאים, שקרנים, מעלימי הכנסות, עוקפי חוק. מישהו מפיץ, כנראה, תועלת מכך שכל אחד יש לו מה להסתיר ולכן הוא בוחר שלא להתכנסף עם השל"שון — משום שהחוק כדי הסתכסכות עשויים, "לעלות" על תיק מס-הכנסה שלו...

המכוניות ?

כולנו תלויים

מי יכול להעלות על הדעת את היתרונות שבמשטר אשר בו מוטלים מס"ענק על מכוניות — ושעור אפסי מקנה על מכוניות משלמים אותם ? מה היתרון ? הללו מקבלים פטור, מלא או חלקי — כזה או אחר — אחרי שפנו לפקידים, ונמצאו ראויים, מטעמים אלה או אחרים. הפועל היוצא : אדם הגון שאינו עשיר מופלג — אינו יכול להגיע למכונית, אלא אם כן יקבל פטור, ובכך יתחייב בפני מי שנתן את הפטור.

זאת ועוד : רבים לומדים שקשה מאד ועל הרבה למכונית בכסף שלך. קל יותר לנסות לקבל ממקום העבודה, ומי מקבל בעבודה ? מי שפקיד האוצר מאשרים לו שהוא זכאי לקבל מכונית על חשבון העבודה...

"אלה" מאי 1972 עמוד 2

(המשך)

נוצרות שבאו לישראל יחד עם בעליהן היהודיים.

אין זה משנה שהם מדברים עברית, אין זה משנה שבנים גולדו להם על אדמת ישראל, אין זה משנה שרוב חבריהם רחוקים מ"להפלות אותם לרעה" — במקום או במאווה מתעורר מישור, בועד המקום, או מפקידי משרד-הפנים, ומנסה לגרשם מן הארץ, למשל על ידי סירוב למתן האזרחות או להארכת תקפה של אשרת שהותם בארץ.

ואמנם, בתנאים אלה, יש מהם הנאלצים לעזוב את הארץ, ולא קשה לתאר באיזה רגשי מרירות הם יוצאים. אבל מענין ביותר כי רובם הגדול נאבקים על זכותם כחור בוגי הארץ ומגיניה. והמאבק לובש לפעמים צורות משונות, המזכירות לעתים את הנסבות ב"ארופה בימי האינקביוציה או ב"מי השואה הנאצית.

אני מכיר בחורים כאלה אשר "המצאיו" לעצמם, "סבתה יהודיה", שלא היתה ולא נבראה ואשר כל תפקידה הוא לאחוז את עיני האויב היושב במשרד-הפנים.

קורים גם מקרים מדהימים יותר. לא מכבר בא אלי זוג מתישבים

(המשך)

— השולטות בה הן המפלגות. והמפלגות בבריטניה רחוקות מן השחיתות המנגנונית של מקבילותיהן בכיכול בישראל.

כסף בלי נציגות

אחרי המס הפוליטי, שהטילה ה"אוליגרכיה" על העם כדי לממן את מפלגות ההסתדרות, — ואחרי ההקצבות שהקציבו מפלגות האוליגרכיה לעצמן מכספי הצבור ל"תעמולת הבחירות שלהן, — הן מתכוננות עכשיו לנגוס מכספי הצבור את כלכלת המנגנונים שלהם כל ימות השנה.

אחד מיסודות שלטון העם הוא ה"פקות על כספיו. אין המלך, או הממסד, רשאים להטיל מסים ללא נציגות. אבל האוליגרכיה שלנו — יש לה גם כספים אחרים, כספי המגביות, כספי ה"בונדס", כספי הסוכנות, כספי ההתרמות — חפשים מבקורות.

זקני ציון המושלים בירושלים פיתחו מנגנון מורכב, נפתל ומוסעף של כספים שמקטע אין עליהם בקורת העם, עמה הנשלט של ישראל.

הכסף הזה, הכספים הללו, ככל כסף הניתן חיים, אין הוא יוצא לתכליות יצרניות. והכסף הזה, הכספים הללו, ככל כסף להחזיק מנגנונים מיותרים — הסוכנות, קרנות החולים, וכל הפקידות הצבוריות הרבות והמיותרות בכל השרות יות — מנגנונים של מפלגות האוליגרכיה, כלי השתלטות על הצבור.

לכן יש פער בין העם, עם הארץ, לבין האוליגרכיה השלטת.

כדי להבטיח את שלטון מפלגתו של ספיר, מפלגותיו של ספיר. והמוסר הצבורי נשחת והולך. לא ספיר הוא שהמציא את המשטר הזה בארץ. אבל ספיר הוא ששכלל אותו, שהביאו לכלל שלמות מכוערת, מבזה.

מי שרוצה בדמוקרטיה של אמת בארץ, מי שרוצה בפתוח אמת, מי שקצה נפשו לראות מחד את המולד ויגרים שעשה ספיר ומאידך את המוני החיים בתת-דיור ובמצוקה — עליו להבין שהדרישה הראשונה חייבת להיות :

"ספיר — לשדה בוקר !"

או, אם רצונו בכך — לכפר-סבא !

מאלה : הוא יהודי, היא נוצרית, ובניהם לפי ההלכה היהודית הנאצית המקובלת בישראל שייכים ל"גזע", או לפחות לדת "נחותים" ; ומסבה זו נחשמות לפנייהם אפשרות יות ההתקדמות במקצועם.

מה לעשות ? לחזור לארץ שמ"מנה היגרו ? או לשכנע את האשה להסכים לטכס משפיל של גיור, משפיל מפני שלא נעשה מתוך רצון ובחירה אלא באונס וכפייה ? עניתי להם, גם אחרים מידי-דיהם ענו כמותי : "שתסכים להת-גייר בתור תמרון-גנדי, המסכל את תחבולות האויב המשותף שלנו, הרוכב על כל הצבור. לוא הייתם בארופה בימי הנאצים בודאי הייתם משקרים בלב שלם בענין גזעה ומוצאה של בת-זוג כדי להצילה מידי השלטונות. אותו מצב שורר כאן. יום יבוא ועוד נשתחרר בכוח-חינו המשותפים מן הדכוי הרבני. בינתיים שקרו להם בלב שלם וב-ברכת."

כך מתפתח והולך במדינת יש-ראל סוג אנשים, שניתן להגדירו בשם "מרמים", ו"בעלי סבתה בלתי ארית", נוסח הפוך של חוקי ספרד בימי הביניים וחוקי גירנברג ה-נאצית.

א. חן

משפט לינין

הפוטש : 1967

ומפעם לפעם, תמיד בשעה בלתי צפויה, נפקרת התווה ומאימת בלעט את הממסד.

ב-1967 היה פוטש. פתחו את "לקראת שעת האפס" של הרפורטר הדייקן שלמה נקדימון.

הממסד הואיל להענות לאתגר ה"מלחמה רק לנוכח הלך הרוח בצבא, צבא העם, העם הצעיר של ישראל. החשש היה שהצבא יפתח במלחמה ללא הצבעה של הממסד. הפעם נבעה הפער בתחום אזרחי : מוטי פרידמן, צבי דינשטיין, י. ש. שפירא, גולדה, וכו' וכו'. עד סוף כל אנשי הממסד.

ועל כולם ביקש לחפות ויתקון. והצבור תובע לינין'.

כל אנשי הממסד, ואתם הרפורטרים, למיניהם המותחים עליהם במסגרת מלוא עט, בעיניהם לינין' היא מלה מגונה, משפט שאינו מתנהל לפי כל החליפים, לפי כל דקדוקי ה"משפטנות."

כל זה נכון. אבל — הבחינה הממיתית של הלינין' היא אחרת לגמרי.

הצדק צריך גם להיעשות

כשהצבור יודע כי אין עושים משפט צדק.

כשהצבור יודע כי יד רוחצת יד. כשהצבור יודע כי אין מועיל לבוא לצדק אל ה"מולכים", אל השלטון, אל האוליגרכיה בישראל. אז מבקש הצבור לעשות את הדין, לעשות את הצדק במו ידיו.

יפי נפש יכולים לסלוד. משפטנים יכולים להרתע בהסתמך על דקדוקי משפטנות.

כל הכבוד. אבל הצדק צריך לא רק להראות. הצדק צריך גם להעשות. ואם אין משפט צדק פה בארץ — יופיע משפט הלינין'.

אין זו קריאה ללינין'. יש כאן רק ציון עובדה.

הפער — התהום הכרויה בין הממסד לבין עם-הארץ — קיים זה עשרות שנים.

והוא נפער והולך, מעמיק והולך משנה לשנה.

אין טעם להתעלם ממנו. אין טעם לחפות עליו.

הוא יתגלה ויפרוץ חוזר וחוזר.

א. ש.

לא לבעול, ולא בשמחה

על בעית האהבה הזר בספרות הארץ-ישראלית

מאת יוסף דותן

מימיה: "ויקדש את ראש מאווי ל-
שמים."

אלהי השמים ושליח השטן

גם בסיפור של חוה גוטליב כמו במגילת האש מעומתים שמים ואבדון. ואי אפשר להלחם באלהי השמים אלא בכוח השטן. אהבת הבשרים תחת כנפי השכינה היא בלתי אפשרית. אחיה התאום של חוה, שהוא אמנם אחיה הביאולוגי בסיפור, אך ודאי הוא שבא לסמל את הגבר הדומה, היהודי, הוא בלתי אפשרי בתור אר"ה, ועל כן גם נגזר עליו למות ב"עודו ילד. וכך הוא מתואר: "הילד היה ענוג כל כך ויפיו כמעט לא ארצי". וכנגד חוה: "כנגד זה גול-דה בליבה (של אם חוה) טינה חש-אית לחוה האדמונית שכל ישותה היתה כמין המנון תמיד לשמחת ה"חיים".

הרגשת האשמה של חוה במות א-חיה התאום אין היא אך ורק תוצאת העובדה שהיא היא שפיתתה אותו לשחק בחורבה שבה מצא את מותו; אפשר שמקורה ברצון להשתחרר מ-אהבתה אל האח, אל הדומה, אהבה שאינה יכולה לבוא לידי הגשמתה ה-מלאה.

מחמוד הערבי הוא שליחו של הש-טן ובעזרתו היא נלחמת באלהי הש-מים. "מדי לילה, כמו צפור טרף אפ-לה היה מחמוד גוחת על אדן חלור-נה של חוה. מדי לילה כמו ודאות בחלום נתגלה לה השטן בדמות הור-האהוב".

צמד הזאבים

בספרה של מרים שורץ — עדין ניתן למצוא צידוק כל שהוא לעצו-כוחו של אל-השמים כל חוה גוט-ליב, שכן, ככלות הכול, גדלה והת-חנכה בשכונה חרדית.

בספר של עמוס עוז, "מיכאל שלי", אין הדברים מוצגים בקוטביות גסה כל כך של שמים ואבדון, רקמת הסיפור מורכבת יותר. אבל הבעיה אינה מא-בדת מחומדתה.

כשם שמחמוד מלווה את קורותיה

של ביאליק. אחרת אין לבאר שתי עובדות בולטות לעין בספרות זו. הא-חת — העדר כמעט מוחלט של ספ-רות ארוטיות. והשניה — הופעתה של האהבה הזרה בספרות זו. וכשם שבי-שירתו של ביאליק נתנה הנהיה אחרי בת נכר בטוי להווייה גלותית, גם כאן בספרותנו, בארץ, היא נותנת מבט ל-הווייה שלא עלה בידה להשתחרר מ-מסורת הגלות, ובעיקר היא מבטא את כשלונו של דור לבעול את האדמה שעליה הוא יושב, כבעול אשה, בדרך הטבע של "הווי לבשר אחד".

אמנם שלוש יצירות, כולן של סופ-רים שהם ילידי הארץ או שחונכו בא-רץ מילדותם, שבהן מופיעה האהבה הזרה, או ליתר דיוק האהבה אל הערבי. האהבה הארצית החושנית מתאפשרת בהן רק בין היהודי, ביתר דיוק היהודי, והור — הערבי, והוא ההבדל בין זו לבין שירתו של ביא-ליק, שירת האהבה הזרה אל הגויה.

"קורות חוה גוטליב"

ספרה של מרים שורץ, "קורות חוה גוטליב", מתאר את פרשת א-חיה של נערה ילידת מאה-שערים ל-ערבי מחמוד. הספר, עם שהוא פורש את הפרובלמטיקה של היחיד כנגד הצבור, הריהו כביכול ניצו של ספ-רות חדשה, ובהבדל מהספרות המ-כונה אצלנו בספרות, "דור הפלמ"ח", הוא נותן מבט ליגונו-היחיד.

כל היום הציק לה הרעב, אף על פי כן היתה מתפללת על המלחמה, שתאריך, ללא שבעה, מתיקות בעלותה היתידה על חדר אחיה ואחיותיה — המדובר במלחמת השחרור ובמצור על ירושלים. יקשה לתאר משפט מ-עיו זה בספרות של דור הפלמ"ח ל-משל.

המלחמה משמשת מעין רקע בלבד. הספר עוסק ביחיד על יגונוותיו ושם-חותיו.

ואף על פי כן גם כאן לא נשתח-רה המספרת מצל הטרגדיה היות-דיה. מלכתחילה נחרץ שחוה, הנערה ממאה-שערים, תתאהב במחמוד הע-רבי. ואין לראות בכך מקרה, כי אם צו גורלי. עוד בטרם ייפרשו לפנינו יריעות הסיפור, כשחוה עודנה ילדה המשחקת עם שאר ילדות, אנו שומעים את זמירתה של אחת מחברותיה למש-חק, זמרה שיש בה מעין נבואה נח-צית:

אחותי מי חור, מי הפך הנורא המניח מתוך החורבה השרופה? אחותי, אחותי, אל תלכי עם הזר! הוא יכך עד שפוך דם בשכטו ה-אכזר.

מאה שערים

העובדה שהמספרת נטעה את הגי-בורה שלה בסביבה גלותית, בצל אלהי השמים אשר נציגו עלי אדמות הוא אבדן. אין בה כדי להסביר מ-דוע נחרץ על אהובה להיות ערבי דוקה. להיפך, אם אמנם יצאה למרד באלהיה, האם לא די לה להתאהב ב-איהו איש-קצוץ סתם. מאה-שערים משמשת להיפך ממצוי מסוג: בתי-רוץ של מרד הגיבורה בסביבה ה-חרדית היא משתמשת כדי לטשטש את השאלה — מדוע דוקה ערבי?

וסימו של הסיפור, המתרחש ב-קייבוץ מוכיח.

בעיני חוה דומה הקייבוץ בכל ל-מאה-שערים. החברה החילונית הקי-בוצית אינה משחררת אותה מחר-מיה ואיסוריה. באשר תכרה זו עצ-מה לא נשתחררה מהם. האלהים פשטו צורה ולבשו צורה אולם המ-הית היהודית לא נשתנתה. וכשם ש-עם מות אהובה של חוה אנו מוצ-אים: "גולם ידעו פתאום מה היה להם האיש הגדול והעדין שפתח לפ-ניהם את שערי השמים כביכול", כך היא כותבת על אודות ישה, שהוא מעין אב רוחני של הקייבוץ שבו מצאה חוה מקלט: "בעיני חוה דמה ל-איוור הרואה את שטני השמים ננע-לים בפניו". (ראה מגלת האש, על הגזיר מיהודה: "וילמדני להביט ש-

שירת האהבה הזרה

במאמר בשם, "שירת האהבה הזרה" הדן במגילת-האש של ביאליק הראה רטוש כי מגילת-האש — שיר הש-דים של ביאליק — היא שירת אה-בה הזרה, בטוי לתסביך האהבה של היהודי אל בת עם נכר, אל הגויה ש-היא גם סמל לכל עולם החיים, העולם הזה של האדם באשר הוא אדם. אח-רת אין לבאר, לדעתו של רטוש, משום מה צריכה היתה הפגישה עם האשה להרוס את עולם גבורו וסמלו של ב-יאליק. על שום מה תעמוד הארציות הזאת בניגוד חזק כל כך לעולמו ה-רוחני הבנוי על נאמנות ליהדות וה-מלחמה לביצורה? יש כאן בטוי לט-רגדיה אישית חמורה אשר ביאליק תו-לה אותה כמצבו של הכלל היהודי, ב-מצב הגלות היהודית.

יגונו-היחיד בתור בן לווייתו של ארוס — ימיו כימי אדם וחיה, ועל כן היה ויהיה תמיד אחד מנושאי-הח-שובים של הספרות באשר היא. ואולם בספרות העברית החדשה, בארץ-יש-ראל, ניתן היה לצפות לשתי התרחשו-יות.

האחת על דרך ההעדר: כי המשורר או המספר החילוני יליד הארץ (או מי שגדל בה) יהיה משוחרר מן הטבו ש-הטילה היהדות על בשר ודם שבארץ, אותו טבו שבגללו פנה המשורר אל האהבה הזרה. ועם שחרור זה תעלם גם "שירת האהבה הזרה" מתוך הספ-רות. אין פירושו של דבר שיגונו-היחיד ייעלם מעולמה של הספרות: להיפך, הוא ישוב לתפוס את המקום הראוי לו כשהוא משוחרר מצילה של הטרגדיה היהודית ויביא לידי בטוי את מערכת היחסים של אשה-גבר באשר היא, בהיותה עומדת בסימן של טרגיות מעצם מהותה.

והשנייה ניתו היה לצפות לשינוי על דרך החיוב: לאותם חדרו ושכרון אשר מהותם חלק מעצם מהותה של מער-כת יחסים זו הם מעניקים לה גבתי שמים ומעמקי אבדון. באין שכרון אין גם פחדו. כדי שנעמוד פנים אל פנים עם האהבה שנגזר עליה למות מרגע שהיא מגיעה אל הגשמתה — צריך שנהיה קודם כל עבדיו של שכרון זה.

צל המורשת היהודית

נראה לי כי הספרות הארץ-ישראלית בת ימינו לא השתחררה מן הטרגדיה האישית העומדת בצל המורשה היות-דיה, כפי שבאה על ביטוייה בשירתו

של חוה גוטליב כבר ממראות ילדו-תה, שייך לשכונה הירושלמית, לאקלים הירושלמי, כך מלווים את ילדותה ובגרותה של חנה, גיבורתו של "מיכאל שלי", תאומים ערביים. וכך מעידה חנה על עצמה: "אנו גרנו בקריית שמואל, על גבול שכו-נת קטמון. היה מגרש נטוש במד-רום, היו סלעים קוצים וגרוטאות בר-זל ובקצה המדרון עמד ביתם של התאומים. התאומים היו ערבים, ח-ליל ועיוני. בניו של ראשיד שאחדה. הייתי נסיכה והם שומרי ראשי. כו-בשת והם צענים... אני שלטתי ב-תאומים. היה זה תענוג יקר." ובמ-קום אחר: "לפעמים הייתי משסה או תם להיות נתנים סורים, אחר כך הייתי כופפת אותם ביד קשה. זה היה תענוג עדין."

ובמקום אחר: "מאחר יותר בגיל שתיים-עשרה, הייתי מאוהבת בשניהם. קראתי להם חלזון, חליל ועיוני. הם היו נערים יפים... מלים כמעט שלא היו להם. היו שותקים או משתמשים באותות קול גורניים. שני זאבים א-פורים-חומים, שני גמישים לבני שי-נים, שני פראים כהים, פירטים. מה אתה יודע, מיכאל הקטן."

אם בראשית פרקי הסיפור, כשהת-אומים עדין שייכים לזכרונות הילדות, היא הנסיכה השלטת בתאומים לרצונה, הרי לאחר מכן הופכים התאומים ה-ערבים בהוויתיה ובחלומותיה ה-רופים לזוג רודפי דם ורצח. לחבל-נים ערבים עמוסים נשק לעיפה, אור-בים לה וכובשים אותה. והיא מצפה להם בפחד מעורב בעונג.

באחד מחלומותיה היא רואה את התאומים מופיעים בבושם עבאיות שחורות. היא לבדה ברחוב, נגרות לתוך מרתף שחור. התאומים צוחקים אליה. היא פוחדת. אלמת. רוצה לק-רוא למיכאל לעזרה אך, "החושך רצה שמייכאל יבוא ויציל אותי מידיהם רק בסוף הכאב והתענוג". אחד הת-אומים פותח לפניה את הדלת אך:

"יכולתי ליצא ולא יצאתי."

"מיכאל שר"

עד מה שונה סיפור הכרותה ויח-סיה עם מיכאל. עד מה נעדר הוא רגעים של תענוג עדין. הוא קר, יהיה אשר יהיה. לאורך כל חיי נשואיה עמו אינה הופכת מילדה לאשה אלא לקראת סופה של הדר. כאשר הדלת האחת הנותרת פתוחה לפניה היא השגנון. צוללת היא בנסיון אחרון אל גופו וחשה כאילו היא בוגדת בו (חשוב בעמוד 6)

הנוסטלגיה של י. שלו

האם יש לראות בכך ביטוי לאכזבה כללית יותר של דור, אשר קיוו ל-התפתחות אחרת של המאבק לגי-רוש הבריטים ועל כיוון מדינה עצ-מאית?

שלא כמו ברומן הקודם שלו, "בשר ורוח", אין יצחק שלו מעלה טענות על אופיה הביורוקרטי והנחשל של מ-ערכת החיים והשלטון בישראל. גם תקופת הסער של ימי הנעורים והקירבה לארגון הצבאי הלאומי, אי-נם תופסים מקום בולט בספרו הח-דש כמו, למשל, ברומן הראשון ש-לו, "פרשת גבריאל תירוש".

ביסודו של דבר, למרות אור ה-פיוס הרב השורה על הספר, למרות תמונות האור של ימי הנעורים וה-געגועים אליהם — הרי זה ספר ע-צוב מאד. היות האהבה הגדולה היא אחת של אורלינסקי, הריה חוויתו עם הגברת מרונה, אשת-איש, המאבדת את עצמה לדעת זמן קצר לאחר ה-כרותם ופרשום.

דמות המופת בספר היא דמות האיכר המבור, המעורה בנוף הארץ, הנהנתו, הגדוש הכמת חיים שאינה בזה לק-טנות. הוא ה"משדך" את אורלינסקי ובכך קובע את מסלול חייו הוצע-בורגני, האפור, הנוח, המפויס. בהיפתח הספר מציג המחבר את גיבורו כאיש בן המישים, ששנותיו ספורות (שתיים-עשרה לכל היותר). במידה רבה מייצג הגיבור שכבה ג-דולה של ותיקי הארץ שעייפה נפ-שם מהמתכרות לאידאליים. דור ש-עשה את שלו.

שמעון ברנע

אלף, מאי 1972 עמוד 3

מיתולוגיה ומציאות

על "יציאת מצרים" ו"כיבוש כנען"

ביר באלף השנים שקדמו לימי שואל, דוד ושלמה, אך אין בהן כל דמיון אל הפרשה המעניינת אותנו כאן. במחצית הראשונה לאלף זה פשטו דוברי-עברית, שופטים ומלכים, בני שם, על כל אגני-הנהרות, וכאמור השתלטו לפרק זמן גם על מצרים ("ההיקסים").

באמצע האלף חדרו לארץ כושבים זרים מן הצפון, מאירן ותורכיה של היום.

במחצית השנייה לאלף (כ־1500-1200) כבשו הפרעונים את עיקרה של ארץ-כנען והחזיקו בה כמה מאות שנה.

לקראת סוף התקופה השתערו על כנען, גויי-הים, הבאים בעיקר מ-ארופה הים-תיכונית (בתוכם הפלשתים). אבל דווקא, "יציאת ישראל" ממצרים, וכיבוש-כנען מן החוף על ידי בני-ישראל, אלה אין להם רמז כלשהו — על-כל-פנים לא בצורה, ולא בהיקף המתחייבים מן המיתור-לוגיה המקובלת.

אי מקום יהושע והשופטים?

התאריך הראשון משני התאריכים המדומים שבמקרא — 480 לפני ימי שלמה חל בתקופת השיא של פרעוני השושלת ה-18, השולטים גם על כנען; ושום אירוע הדומה ל"יציאה" ול"כיבוש" לא אירע בפרק-זמן זה — אף אם היו מהומות בכנען בראשית המאה ה-14 ונחלשה בה לזמן-מה החסות הפרעונית.

התאריך השני — זמן השעבוד של רעמסס השני — אף הוא מביא אותנו למבוי סתום.

רעמסס השני אינו יכול להיות אותו פרעה שטבע כביכול בים-סוף: מור-מיתו עודה שמורה במוזיאון הבריטי בלונדון.

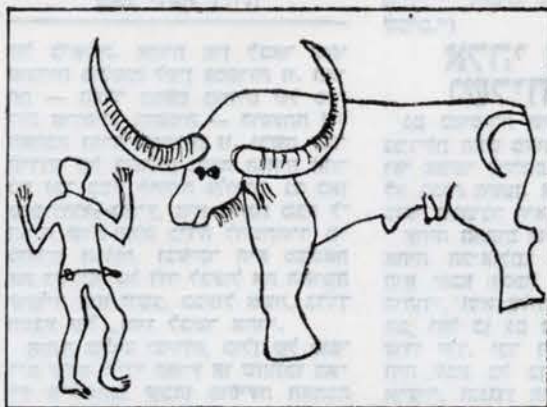
משה לפני הסנה הבוער. התיאור היהודי הכיעותיק, משה בדמות שר צבא מן התקופה הרומאית. תמשיח (פרסקו) מבית-הכנסת בעיר דורא שעל נהר-פרת, המאה ה-3 לספירה.

יורשו, מרנפתח, שמלך ב־1220 ב־ערך, כבר מזכיר את ישראל בין אויבי-המנוצחים בכנען — כנראה בס־ביבות הר-אפרים ושכם.

זוהי הפעם הראשונה ש"ישראל" מוזכר במקור חיצוני למקרא. ישראל זה לא יכול היה לכבוש את הארץ בימי רעמסס, בעת שהלה שלט ביד הוקה על כנען, ושיעבד כביכול את בני-ישראל במצרים... כל העניין הוא מחוץ לגדר האפשרי.

יתר-על-כן, פרעה מרנפתח ויורשיו מן השושלת ה-20, בסביבות 1200, נאבקים קשה עם "גויי-הים" המש־תערים על חופי ארץ-הקדם. אין כאן שום מקום לגבורותיו של יהושע, הכובש האגדי מן המדבר.

ועל הכל: מה יהיה על, ימי שפוט השופטים, הארוכים והמגוונים. של-אחר, "כבוש-כנען" המסורתי ולפני-

אדם עובד אלהות בדמות חיה (תאורענק, מין נכחד). אחת מתמונות הפולחן הקדומות ביותר: תחרית-סלע (גובהו 1.65 מטר) בחרי האטלס הצפוני, באלז'יריה, מלפני כעשרת אלפי שנה.

עבדו במצרים לבניית פיתוח ו-רעמסס (עירו של רעמסס השני). שני הנתונים הללו סותרים זה את זה. מקדש ירושלים נבנה לא יאור-חר משנת 950, וה"יציאה" צריכה אפוא לחול קרוב לשנת 1430 — באמצע השושלת הפרעונית ה-18. אולם רעמסס השני שייך לאמצע השושלת ה-19, והוא מת ב־1220 בערך. מכאן — שעבודם של בני-ישראל במצרים היה כ־200 שנה אחרי צאתם ממצרים!

יש סוברים כי התאריך של 480 השנה הוא מלאכותי, מבוסס על 12 דורות-אדם — 40 שנה הדור, אכן, גם מנין זה אין בו כל ממש: רשימת אבות-הכהנים מאהרון האגדי עד הכהן-הגדול הראשון שנתמנה על ידי שלמה מונח ב, ספר דברי-הימים" כי 17 חוליות — מה שעלפי אותו הגיון היה מקדים את ה"יציאה" למחצית הראשונה של האלף השני לפנה"ס.

משה ועוג מלך הבשן

ואמנם, כבר יוסף בן-מתתיהו ניסה לכרוך את פרשת הירידה מצרימה והיציאה ממנה עם פלישת ה"היקסים" וגירושם ממצרים (כ־1730-1580 לפנה"ס).

אך גם דבר זה אין לו שחר. בוודאי, ה"היקסים" היו עברים, בני-ישראל — אבל שלטונם במצרים אין הוא דומה כלל וכלל למסופר באגדות האמורות. ברור כי הסופרים היהודים בתקופה המכונה, "ימי בית שני", פשוט לא היה להם שום מושג בתאריכי-עבר הקדומים לימי מלכי-ישראל. פרשת ה"יציאה" וה"כבוש" מרחפת בדמיונם בערפל טרומי, בעצם כמעט בימי-בראשית. למשל, באגדה קוראים אנו על, "עוג מלך הבשן" שהוא, "מיתר הרפאים", גיבור מלפני המבול, בן-דורו של נוח, אך — ממש כך בן-דורו של משה.

עיקרה של המסגרת

ההיסטורית

אם נפנה לנתונים החיצוניים לספרי-מקרא לבקש זיהוי אפשרי של המיתוס עם איזה אירועים הס־טוריים במשך האלף השני לפנה"ס תהיה התוצאה שלילית לא-פחות. תולדות מצרים וארץ-העברים, ויחסיהן ההדדיים באלף זה, ידועים היום באורח מניח-דעת למדי, הן מן הצד הארכיאולוגי והן מתוך מסמכי הזמן. ואין בכל הקורות הללו דבר שניתן לתאמו עם המ־סופר במקרא על פרשת ה"יציאה" וה"כבוש". אמנם אירעו הגירות ופלישות למכ-

מאת ע. ג. חורון

(שיחה ב"חוג להדרכה עברית")

בשיחתנו הערב נדון במכלול-דברים שהוא ספק-מיתולוגי ספק-מציאותי — עומד על הגבול שבין ימיהם לבין התקופות ההסטוריות. לא נוכל להקפיד כאן על הסדר הכרונולוגי, כי בפרשה הני-דונה, עצם ה"תאריך" הוא הבעיה החמורה ביותר.

מיתוס-היסוד של היהדות

הפרשה של "יציאת מצרים" היא מיתוס-יסוד ליהדות בהיווצרה. זוהי המסגרת הכללית של הכתובים השונים הכלולים בארבעת ספרי "תורת משה" האחרונים, ז.א. ה"חומש" להוציא את ספר בראשית. אף פשוט לאור השכל הישר ברור כי ספרי תורה אלה — השונים זה מזה בתוכן, ברוח, בלשון — אין הם מהימנים במובן ההסטורי: אין הם בני התקופה שאותה הם מתיימרים לתאר אלא מאוחרים הרבה יותר.

אמת, כלולות בתוכם אגדות מפי קדמונים, גם פתגמים שלמים שנמ־סרו מימיהם, גם פרטי זכרונות עוב־דתיים, אולם אלה הם אך צימוקים בתוך עיסה שונה לחלוטין. נאומי משה, כביכול, כתובים בעב־רית מאוחרת למדי, הרחוקה משפת העברים בתור-הארד (תקופת הברונזה, 3000-1200 לפנה"ס); הם דנים בסדרי חייו של עם ישובי כנען, לא בענייני שבטים הנודדים במדבר; מפורטים כאן סדרי הפולחן במקדש ירושלים — העתיד להיווסד זמן רב מאד לאחר ימי משה האגדי — כאלו יכולים היו בני-דורו של משה לדעת מראש מה יפול באחרית הימים.

את צימוקי המציאות ההסטורית הכלולים בהם ניתן לגלות רק לאחר בדיקה קפדנית של נסיבות הזמן ות־מורותיו מתקופה לתקופה. רק מי שמכור לקנאות דתית חשו־כה ביותר יכול לחשוב היום אחרת.

בקורת המקרא — במקרא

אם כי למדע בפני עצמו היתה זו אך מימי החוקרים הפרוטסטנ־טיים — אין היא כלל-וכלל מג־מה חדשה. ראשיתה בספרי התנ"ך עצמם.

למשל, בפתיחה ל"ספר שופטים" מוצאים אנו פולמוס ער ומפורט נגד התפיסה שאוכלוסי כנען הוש־מדו ב"כיבוש". דוגמה אחרת: ספר "רות" — פולמוס ברור נגד גירוש נשים בלתי-יהודיות, בנוסח מ־לגת נחמיה ועזרא במאה ה-5 לפ־ני הספירה.

ספרי "שופטים", "שמואל" ו־"מלכים" — שרוב החומר בהם עתיק יותר מרוב חיבורי ה"חומש" ו"יהושע" — מראים בבירור כי שבטי ישראל, וכן ממלכת ישראל, לא ידעו מאומה על "תורת משה" המסורתית; אף עורכיהם האחרונים מעידים על-כל-צדע-ישועל כי השופטים והמלכים לא הלכו כלל בדרכי תורת-יהוה כתפיסתה בעי־ניהם, בעיני העורכים.

בספר "מלכים" מסופר כיצד נת־גלה לראשונה ספר "משנה תורה" (כלומר, נוסח-תורה כתוב) בימי יאשיהו, קרוב ל־620 לפנה"ס.

"תגלית" זו — לפי מושגיני אנו זויף, אך בעיני בני-הזמן מפעל-קודש לשם-שמים — מלמדת כי אוסף ה־"תורה" החל בתור-מבצע של חידוש, מהפכה רוחנית. רוב החוקרים סבורים כי ספר-תורה זה של ימי יאשיהו כלל רק חלק מצומצם, גרעין של מה שעתיד להודע לבסוף בשם "ספר דברים"; ו"ספר דברים" אולי ב־

מיומנה של סטודנטית

הספקתי לגמור שני בקבוקי מיץ במכולת המקומית וכבר עשיתי הכרה עם מחזית הכפר והומומנתי לחצי תריסר בתים.

לגתי בחורפיש. ולמחרת, קבר צת צעירים לקחה אותי לסיר בס' ביבה. (אגב, לא הורשתי לגלות את בורותי בערבית, כולם דברו עברית כמוני). התפתחה בינינו שיחה ערה: על הדבר האהוב על כלנו, הארץ הזאת, על המציאות הכפורה עלינו, "מלמעה", אמרו לי: "הפנתרים" הם אורחים מדרגה גבוהה, אנו, למעשה, אורחים מדרגה שלישית. "למדתי עד השנה בבית-ספר עברי בנהריה והנה בבית-ספר עברי בבית-ספר ערבי בי — אינני רוצה ללמוד ערבי בית!" לא הרגשתי גות. בזכרתי בתגובת הטייל הישראלי של את-מול.

כשקוראים בעתון בפעם המי יורדע כמה על בעיית "מיהו יהודי" אין יורדים לעמקו של ענין; עד שהוא פוגע קרוב, כך או בידיד. רק אז תופסים באיזו מידה שולט החוק הדתי והריאקציוני בארץ. לומד אתי בחור צעיר אשר עזב את הודו ארץ הולדתו והוריו אי-מידים כדי לבנות את עתידו כאן. כדרך כל עולה, נשלח לאולפן. שם הכיר קבוצת אחת. התאהבו. כעבור שנה החליטו להתחתן. בכל ארץ חפשיה אחרת היו ה' שניים תופסים עדים, חותמים על ערימת ניירות ונישאים — בטכס אורחי.

אבל לא כך הדבר בארץ. פה, הבחור חייב, "להוכיח", קודם כל, שהוא יהודי. ואם אין הדבר עולה בידו? הוא בא אלי בדמעות. בדמעות של רוגז, של צער. "בגלל הרבנות אחיה מוכרח לנסוע לחוץ-לארץ כדי להתחתן. בישראל אינני מס' פיק טוב בשבילה". במה יכולתי לנחמו? יכולתי רק להביע את התקוה שבעתיד ה' קרוב ביותר ישונו החוקים, ושלכל הפחות ילדיו לא יאולצו לברוח מארצם כדי לבוא בבית הנוש' מרגלית.

1. הוא סטודנט — כמו כולם. לומד באחת הפקולטות ההנדסיות ובש' עות ההפסקה מסתובב במועדון הס' סטודנטים, שומע מוסיקה. שותה קפה ומתחיל עם בחורות — כמו כולם. גבוה, נאה, לבוש באותם מכנסי אתא וחולצת הטריקו. הכרתי אותו כשחכיתי בתור למנוח. פטפטנו כחצי שעה (התור היה ארוך למדי) והתברר כי גמר תיכון בנהריה. "אתה נהר' ייתי", הסקתי, "לא", ענה, ונקב בשם אחד הכפרים הערביים בצ' פון.

מדבר עברית. כמוני, כמוך — כמו כולם. אין דבר אחד, אפילו ה' קטן ביותר, אין שמץ של רמו ש' יכול היה לגלות לי כי אכן הוא אורח מ', מדרגה שניה. "אדם", שור' נה' מאתנו, כביכול.

2. טיול טרמפים בגליל העליון. עוצרת מכונית בדרך לצפת. אני עולה ומתיישבת מאחור. החלפת מלים קצרה עם הנגה: הוא מבלה את חופשת השחרור שלו מן הצבא בטיוולים.

הרים, שדות, כפרים הרוויים ו' ערביים חולפים על פנינו. נכנ' סים לכפר הדרוני חורפיש והמ' כונית מאיטה: ילדים רצים ומש' חקים מכל עבר. ולפתע: "שיי' דרסו כולם!"

ברגע הראשון נדמה היה לי שלא קלטתי נכון, אבל, אשתו ההרה של הנגה, שישבה לצדו, הבהירה בשקט: "הלואי ומוותו..."

ניסיתי להגיב, "אבל הם דרר' זים. הם משרתים בצה'ל. הם בני אדם..." מלמלתי. ואחר שתקתי. לא היה כל טעם להמשיך את ההסבר. בקשתי שיעצרו, ירדתי מן המכו' ניה. וכך מצאתי את עצמי, לקראת ערב, בקילומטר מחוץ לכפר.

שבתי אליו ברגל, כשבדעתי לה' כיר מקרוב יותר את האורחים האלה שנדנו על ידי שני ישרא' לים למיתה.

לא! לא נאנסתי. להפתעתי — ולאמיתו של דבר לא כל כך ל' הפתעתי — כעבור פרק זמן קצר מאד הרגשתי את עצמי בבית. לא

על במת ארץ-הקדם. כולם נחשבו "בני-יעקב". יעקב זה — כפי שהוסבר בשיחה קודמת — הוא גיבור אגדי וטוטם האביר מגי'אז (טוטם שור-הבר). לבסוף זיהו את יעקב זה עם "ישראל", כשם שזיהו את אחיו עשיו עם אדם.

ליעקב ייחסו מעשים והרפתקות בכל רחבי ארץ-העברים, עד פדן-ארים ב' צפון ועד מצרים (שגם אליה, "ירד") בדרום; ובין גבורותיו מוזכר כי כבש את שכם בחרבו ובקשתו, אולי ברא' שית האלף השני.

שכם היתה אז בין ערי-כנען הרא' שיות, וכיבושה הצריך כמובן את מא' מציו של קיבוץ-אדם חזק. שיעקב זה אינו אלא גיבור או סמלו. זהו מבצע קיבוצי לא מבטל, כי עשיו הריהו עם אדם הכביר.

ואמנם, תעודות חוץ-מקראיות מן ה' אלף השני מאשרות את מציאותם של "יעקבים" שונים במחצית הראשונה לאלף: היה יעקב כזה בפדן-ארים, היתה עיר הנקראת על-שם יעקב אי' שם במרכן כנען, והיה כנראה שליט בין שליטי מצרים ה', "היקסים" הנושא גם הוא את שמו של יעקב. אכן, היה זה "שם" נכבד ונפוץ למדי; ויותר להניח כי יעקב בתור אבי-טיפוס לכל אלה שייך לתקופה קודמת, כלומר לאלף השלישי.

חמש אמהות

שבטי ישראל נחשבו להלכה "בני-יעקב". כולם. למעשה, חלוק' תם לפי ארבע או חמש, "אמהות" (מהן שתיים שהן טוטמים מוב' הקים — רחל ולאה — ז.א. פרה בלשון קדומה), וכן שוני מוצאם הגאוגרפי — כל אלה רומזים לרב' גוונותם הטרום-ישראלית.

חלקם, "גולדו" כביכול בפדן-ארים; כנגד זה, בנימין, "גולד" ב' פירוש בכנען.

ומהם, "גולדו" במצרים: הם אפרים ומנשה, בני יוסף אך גם בני אסנת בת כהן-און. (נציין כי תקופת בכורתם של כהני-און היתה בימי שושלת הפרעונים ה-5, בס' ביבות 2400; וזהו תארוך סביר לפרשת יוסף במצרים).

לפני היות ישראל

בכתבי הזמן של תור הארד ה' תיכון (2000—1500 בערך) מופי' עים בכנען אחדים משבטים אלה, מאות בשנים לפני ייסודה של ברית-ישראל.

מסמכים פרעוניים מן המאה ה-19 לפנה"ס מכירים את שבט שמעון; נשיאו או שופטו (חקא במצריה — חוקק בעברית) נקרא אברהן (ב'גון' סופית): כמדומה לגלגל מאוחר למדי של אברהם הוא — אברהם.

שירי העלילה שבין כתבי אוגרית (נוסחם שבידינו הוא מ-1400 בקי' רוב, אך אין זה נוסח ראשון, ונושא השירים הוא גבורות אלים ואבות מלכים בתור הארד הקדום), מוכי' רים בין היתר:

את ה'זבולונים' בגליל; את אשר — בתור שם-נדרף לבעל (ושמה של אס-האלים כולם — היא רבת אשר-תים) ואולי גם בתור כינוי לשבט, "אשר" שבירתו צור; את ממלכת דן (לא רק בסביבות תל-אביב בה אנו יושבים, אלא גם בחבל שכם ובית-אל), אשר אביה מלכה הוא דנאל, וכנו אקתה — והוא ככל הנראה אבי מטה קחת בלויים המקומיים.

מעניינת במיוחד היא הופעתה של קבוצה נרחבת וחשובה ביותר הקרויה בני-ימין במאה ה-18. ב' כתובי העיר מרי שעל גהר-פרת התיכון.

משפחות בני-ימיני אלו פולשות אל הנגר מכיוון כנען, מעבר-הירדן המז' רחי, ושרי-המלחמה שלהן ידועים בתואר, "דוד" — בדיוק כמו אצל בני-הימיני בימי שאול, מיסד מלכות ישראל כ-700 שנה לאחר כך. אכן, בס' שופטים" מצויה אגדה הווכרת במעורפל כי אי פעם, בעבר הרחוק,

הדו"קרב הממושך בין ישראל ופלש' תים? כל אלה מצטמצמים כמעט כדי אפס, לכל היותר כדי מאה שנה, שהרי בית-עלי, שמואל, גם שאול המלך, פעולת כולם במאה ה-11.

יש לציין כי חפירות באתרים שהם נקודות-מפתח להבנת האג' דות על, "כבוש כנען" הפריכו את הדעה המקובלת, המיחסת את ה' מאורע לסימו של תור-הארד. וניטול שתי דוגמות בלבד.

מה אומר תל-החרבות

של העי?

העי היתה עיר בקרבת בית-אל, ונכבשה כביכול, אף נהרסה, בידי יהושע עצמו.

העי היא עיר עלומת-שם: "עי" אינו כלל שם, זהו תאור — עי-מפלח, תל' חרבות. נערכו בה חפירות עוד לפני כ-40 שנה, ביוזמת בית-רוטשילד, בוודאי בכוונה ל"אמת" את הכתוב ב"ספר יהושע". התוצאות מעניינות ביותר.

הע' — (ייתכן לדעתי שזהו האתר הטרומי של בית-אל עצמה, שלימים נעתק מקומה במספר קילו-מטרים) — היתה עיר משגשגת באלף השלישי ועמדה במגע ער עם מצרים בימי הפרעונים בוני הפירמידות (שו' שלות 3—5). אכן, היא נחרבה זמן ניכר לפני סוף אותו האלף, ולא נב' נתה עוד: מכאן כנוייה — "העי".

אם אמנם יש אמת במסורת הקור' שרת את חורבנה בשמו של יהושע, הרי שכיבושו של זה אירעו ב"ימי הביניים" שבקץ המלוכה הפרעונית הקדומה — לאחר 2200 בקירוב.

מה אומר תלה של ערד?

באחרונה חפרו באתר ערד, על גבול יהודה והנגב. (אין זו "ערד" הנוכ' חית; זו הוקמה במרחק ניכר, ושמה המחדש הוא שרירותי). על פי אגדה אחת לא הצליחו בני-ישראל לכבוש את ערד בימי נדודיהם במדבר והעיר נפלה מאוחר יותר.

ומה גילו החפירות? עיר, הנקראת באמת, "ערד", על-פי עדות מפורשת של כתובות מימי מלכי-יהודה; עיר שנוסדה על תילה של עיר קודמת, אשר התפתחה עוד בראשית תור הארד ונהרסה כבר באמצע האלף השלישי (יש סוברים — במלחמה עם אחד הפרעונים מן המלוכה הקדומה). ב' תקופת 2500—1000 בערך לפנה"ס לא היה המקום נושג כלל.

הנה כן, בין האגדה על ערד הק' דומה לבין האגדה על "ציאת-מצרים" אין שום קשר. אפילו הסדר הכרונולוגי של שני האירועים במיתולוגיה המקראית מופרך: ערד זו נחרבה לפני כיבושו של יהושע, לא אח' ריהם.

הידור וזרפלאים!

מיתולוגיה זו מערבת לא רק את התאריכים אלא גם את נושאי העלילות השונות שעליהן היא מתמרת לספר.

כוונתם של עורכי התנ"ך היה' דיים היתה לצרף ככל האפשר את כל השבטים שנמנו אי-פעם על ברית-ישראל לאותו מבצע-קודש של "ציאת-מצרים" אשר במסגרת' תו שיבצו עורכים אלו את תורתם החדשה.

לפי גירסה זו — כל אבות השבטים ירדו מצרימה לפי הזמנת יוסף, ושם, למרות השעבוד האכזרי, התרבו מש' פחותיהם אי-כך עד 70 נפש עד מאות אלפים, ואף שמרו על הארגון השבטי המדויק. לאחר זמן, לפי פסוק אחד כעבור 300 שנה, יצאו ממצרים המד' ברה. ומספרם למעלה מ-600,000: (הכל גברים, מלבד הנשים והטף) פלא גדול מכל האותות. המופתים ו' הנסים — כי ריבוי טבעי כזה איננו בגדר האפשר, ואין מדבר שהיה נושא אפילו אחוז קטן מהזמן כזה...

יעקב ועשיו

למעשה היו אלה גופים שוני מוצא, ושונים גם בזמן הופעתם

אבשלום

כתבים ומכתבים של אבשלום פיינברג
בעריכת אהרון אמיר

אבשלום — הוגה רעיונה וראשון קרבנותיה של ניל"...

אבשלום — שקברו נחשף והתגלה במדבר, מתחת לתומר, תומר אבשלום...

ספר חדש בהוצאת "שקמונה" — חברה להוצאה לאור בע"מ

הפצה ראשית: "בית עלים", רח' קרל גטר 3, טל. 623959, ת"א

כי התנ"ך האחרונים לצרכיהם, לפרק מבנה מיתולוגי מאוחר, ו' רעוע מבחינת השכל הישר.

אכן, בכל מיתוס יש גם גרעינים של אמת, אפילו אמת הסטורית. אין בודה' בדיות המסוגל לבדות מליבו את הכל: לא את שמות הפרט והמקום, למשל, ולא את שרידי המסורות מימי-קדם, שאולי אף הוא עצמו אינו מבין את משמעם.

לכן אפשר, וצריך, לבנות מחדש, מאבני-המפולת של ההיכל המיתולוגי המיושן, בנין התואם את המידע המור' דרני, לשחזר באורח סביר את ראשית השבטים: נודע להם חלק נכבד מאד, ואף-אם רק חלק, במכלול העברי ש' בארץ-הקדם.

היה בנימין שבט כביר, המסוגל להי' אבק בכל יתר השבטים גם-יחד.

את כל דבר-הימים הארוכים והמורכבים הללו מנסה המיתולוגיה היהודית להכניס למיטת-סדום של "ציאת-מצרים" משותפת, חד-פע' מית ומאוחרת, אשר תפקידה אינו אלא להטיף ל"תורה מסניג", הר' חוקה אלף שנים ויותר מאירועי העבר האמיתיים.

אם מבקשים אנו להגיע להבנה הסטורית בדבר אבות שבטי-ישר' אל, על הרקע הכולל של קורות העברים, עלינו לוותר קודם כל על המסגרת המלאכותית שכווננו עור'

לא לבעול, ולא בשמחה

(המשך מעמוד 3)

עמו. וגם אז: "לא ידע (מיכאל) לעמוד בשפע הנסער והקודח שהיה נ"ך עליו לפנות בוקר". מה הנחה אר-תה בבחירתה את מיכאל? בעיקר אר-לי הרחמים. כמה נכמרות צופנות הר-מלים, "מיכאל שלי". לא להט של יצר ולא של חושים. לילותיה עם מיכאל כפי שהיא מגדירה אותם הם "לילות שקטים". תמיד תארה לעצמה את בעלה כמלומד צעיר: "אילו הת-נפל עלי כאיש גווע בצמא הייתי מת-ביישת בעצמי. ואם בא מיכאל אלי כמו גווע בכלי שבר, כמחזיק בין אצבעותיו מבחנת זכוכית במעבדה, מדוע אני נעלבת?"

היא מונה במיכאל את כל המעלות הטובות: חרוץ, עדין, מקשיב, א-דיב, אבל בלילות, לצד הבעל הישן, היא שחה לו בחשכה את "הדבר הש-ביר ביותר שבה" — הסיפור על התאומים.

הכשלוש — תורשתי

מהו סוד הכשלוש של חייהם המ-שותפים? היא עצמה מודה שאין הוא תלוי לא בו ולא בה. כשהיא נסחפת אל הטרור פקודות עין נגלה לה סוד חייה שנכשלו, סוד אמהותה שלא ב-שלה מעולם, יחסה הור אל בנה עז-מה ובשרה: "הנורא בכך שאתה בנו של אביך. הנורא בכך שאביך מתחיל לדבר פתאום מתוך גרונו. וסבא וזמן שלך וסבא שלי ואבי ואמי ואחרינו יהיה יאיר. כולנו. כאילו אדם אחרי אדם אחרי אדם כולנו טיטות פסו-לות. מעתיקים לנקי ושוב מעתיקים לנקי ופוסלים ומקמטים ומשליכים לפח ושוב מעתיקים בשינוי זעיר. איזו איולת מיכאל. איזה שממון. איזו בדיחה תפלה."

הכשלוש איננו אפוא כשלוש אישי. הוא תורשתי — כשלוש הגברות הי-ודיות. כאשר היא מתקוממת נגד ה-שממון המתלווה לחייה עם מיכאל, המעניק לה תחושה שהיא "מונחת", שאינה זורמת. זרימה זו היא חשה רק בלילות החלום, עם התאומים. "א-נחנו שנים ולא אחד — לא יכולת להשאיר כל הימים בני הבכור והנ-בון."

תנה אינה יכולה להיות "האם היהודיה" גם ביחסיה עם בעלה. ואז, כשהיא עומדת בפניו אל מול ה-ידעה שאין טעם אלא לשלה אותה. כשהיא עצמה מוצאת מפלט בשגעון, נותרו התאומים שבלום, היוצאים למסע לילי כשידיהם פצצים ו-רימונידי וסכינים, אינם מדברים, ל-הם שפה פשוטה של סמלים: "נגיעות קלות. המוח כבש. כאיש ואשה אר-הבים. אצבע על כתף. כף על עורף. צווחת ציפור. שריקה חשאית. קוצים גבוהים בעריר. צל עצי זית וקנים. חרישית תתמכר האדמה..." (ההדגשה שלי).

את כשלוש הגבר בכיבושה של הא-שה בתור השלשה של "בעיה לאר-מית" מיטיב בנימין תמוז לבאר בספרו "הפרדס", סיפורם של שני אחים חורגים שאחד מהם, עובדיה (עב-דאללה?), הוא בן לאם תורכיה הנוהג כערבי, והשני הוא דניאל, ער-לה ארצה, קונה פרדס של תורכי ע-שיר שבו עובד אחיו החורג עובדיה. עובדיה בועל את לונה, בתו המאומ-צת של הפרדסן התורכי, שמוצאה ספק יהודי ספק ערבי, ודניאל נושא אותה

עובד

הוצאה לעניני בלשנות
ירושלים, ת.ד. 3340

עלילות האלים, מאת צבי רין (אוניברסיטת פנסיל-בניה) — כל השירות ה-אפיות שנחשפו באוגרית
תחביר העברית החדשה (המשפט הפשוט), מאת עוזי אורנן (האוניברסיטה העברית בירושלים)

גבולות הבטחון

(המשך מעמוד 1)

למלחמה הבאה, במצרים המזוינת על ידי הדב הרוסי. אבל התנהגות המדינית, עיניה ל-1948.

המצב המדיני כפי שהוא נראה בעיניהם של זקני ציון הללו, גבולות הבטחון העומדים לנגד עיניהם, הם מה שאולי היה טוב ויפה ב-1948. כשכל האזור היה נתון לחסותה, לשליטתה העקיפת למחצה, של ברי-טניה, הגדולה עדיין כביכול.

אבל — מעמד הדברים נשתנה בינ-תיים שניו מהותי. קודם כל: ישראל היתה למעצמה צבאית, מעצמה צבאית בכירה באזור העולם שבו היא יושבת. ובין מרצון ובין מאונס מוטלת עליה בדרך הטבע מלוא האחריות העולה בחלקה של

כרוכה בהתנגשות בחוקי הצדק המוח-לט.

"אפשר שכבר מתנו — אמר דני-אל. אפשר שאנו מדברים מן החלום שמעבר לחיים. והרי לאמיתו של דבר היינו או אנשים שזה עתה חזרו וכב-שו את ארצם בסערה ובדם. אלא שכנראה קורצנו מחומר קל-קל. כשהשתחררנו מחביקת המות של האויב והוא היה מוטל מת לרגליו, סבורים היינו שפסקו חיבוקים של אה-בה מן העולם והמת הוא עצמנו וב-שרנו."

המורשת היהודית הנושנה עיוותה את דמותו של הישראלי שבא לרשת את הארץ, ואף כבש אותה בסערת מל-חמה. העוול שנעשה כביכול לערבי יושב הארץ אינו מניח לו ליהנות מפרי אדוניה.

הפוסל — במומו

עד כאן דור המדבר. ניתן היה לצ-פות שבנו של דניאל, אשר בדמו זורם דמה של לונה (שהיא ספק יהודיה ספק ערביה, ושגם מצד אביו לא ברור אם הוא ערבי או יהודי — לא פעם נרמז שעובדיה הוא אביו), דניאל אשר מ-ילדותו לימד את שבילי הארץ, ידע כל אישר הכיר את שבילי הארץ, ידע כל צמח וכל פרח בשם, לא היסס להרוג את דודו (ספק אביו) שהצטרף לכנו-פיות הרוצחים הערבים — שדניאל יהיה בן לדור חדש, לעברי חדש ש-יב על את החיים בשמחה.

כלום אין בכך מן התמיהה שבנם זה של דניאל ולונה (ואפשר של ער-בדיה ולונה), שהוא עצמו ספק אם הוא רואה עצמו יהודי, שהוא בן הא-רץ, שאם זהות אביו מוטלת בספק ה-רי אמו (יהודיה או ערביה) היא בת לעם הארץ, השומרת חיבה לאגרונום משום ש, כרבות הימים נשזפו פני ו-נשר עורי עד שהייתי כאחד הפלחים הערביים שאולי הם משרידי אותם יתו-דים קדמונים שלא הלכו בגולה מעולם ומעט מעט נטמעו בתוך יושבי הארץ המוסלמים, אינו מגיע לכלל בשלות גברית ומוצא את האהבה בורעות אמו ההרה ללדת את בנו?

נראה כי תמוז ניגע את גיבורו ה-עברי החדש בכל נגעי הדור שעליו נמ-נה הוא. מלכתחילה מחולק תמוז ביחסו אל הנער. מחד הוא משבח אותו מפיו של האגרונום, על חכמתו, תושייתו, ג-בורתו, ומאידך הוא תולה בו מעשים של אכזריות קיצונית, כבר בהיותו ילד הוא מולק ראשיהו של תרנגולות בלי הנד עפפה, הוא להוט אחרי כלי נשק, ולשיאם מגיעים הדברים כאשר הוא שב יום אחד מפשיטה מעבר לגבול ועונד באוזני אמו-אהובתו עגילים ש-נחלשו מאוזניה של ערביה, בעוד תנוך אוזנה של זו כרוך בהם.

ראשיתו של גבורו הצעיר של ת-מוז אינה מעידה על סופו. אל זי-רעות אמו הוא נדחף באורח שרי-רותי מבחינת החוקיות הפנימית של הדמות, אך באורח מסתבר מבחינת המחפר, האגרונום, אל ליתר דיוק תמוז, אשר לא הצליח להשתחרר מ-מאותה מורשת אשר עיכבה ביד דניאל לבעול את האשה ואת האדמה. כאמור, בהבדל מן האהבה הורה המופיעה ביצירותיהם של סופרים ו-מיווררים דיגמת ביאליק, שניאור, ש-לונסקי, ברש ואחרים, נושא האהבה הורה בספרות העברית הארץ ישר-אלית אינו הגבר אלא האשה. נראה לי כי הסיבה לכך נעוצה באין אר-יגיהם של הסיבולקטואליים הארץ-ישר-אליים לבעול בשמחה ובטבעיות הן את האדמה והן את האשה.

לאשה בתור אשת חלומותיה. לונה היא אלמת. (נזכור את שתיקתם של התאומים).

את סיפורם של האחים מספר ה-אגרונום של הפרדס, בתור עד ראיה ושמיעה. וכך הוא מצטט את עובדיה המשיב על שאלתו כיצד הוא מדבר עם לונה האלמת: "הוי מורי ורבי, לא אתה הוא שלימדת אותי לשמוע את שפת האדמה? ואם יבשה היא, יש להשקותה. ואם לחה היא, לא הגיעה שעתה לשנות מים. לא אתה הוא ש-אמרת לי, כי העצים אינם מדברים ויש להתבונן ולדעת אם הגיעה שעת גזימה לזמורה היבשה? למה איפוא תשאל על לונה? כמוה כאדמה וכ-עצים. רק הבט בה, ואתה ידוע את מבוקשה."

יחסו של הערבי לפרדס הוא טבעי, פשוט, כיחסי איש ואשה. דניאל עובד את הפרדס כמי שעובד מקדש, וכך הוא עובד גם את האשה. אף כי הוא נושא אותה לאשה מוסיפה לונה ל-בלות חלק מלילותיה עם אחיו עובד-יה והוא אינו נוקף אצבע. לעיתים מ-דמה הוא לעצמו שלונה האלמת מדב-רת עם עובדיה אחיו כשהיא מת-נה שירי אהבה.

צדק צדק תרדוף

הוא מתמכר למה שאותו הוא יכול לכבוש כבוש גמור — הפרדס. אך האם אמנם יכול הוא לכבוש את הפרדס כיבוש גמור? נראה שלא. בסופו של הסיפור הוא רואה בפרדס החשוך את מקור כל הרעות והחטאים, "מעשים שאין בהם צדק... אני באתי אל ארץ אבותי כדי שאוכל לחיות ח-יים של צדק ויושר והנה מה עשיתי? עשיתי פרדס חשוך, מסתור לבני עור-לה. את אחי רצחתי בתוך הפרדס..." ועל כך משים האגרונום: "מי שרר-דף את הצדק במרחביו הריקים של פרדס שאיננו שלו — הוא נידון ל-היספות בל שום ספק... אבל מי שמועל את החיים בשמחה הוא לא יריגש ולא יחוש גם אם ישרפו עליו את הפרדס. הוא יעלוז באור היום ממש כשה הוא מומר בחשכה מפ-ני שהשמחה היא מהותו."

דניאל אינו בועל בשמחה את ה-פרדס ולא את האשה. הוא שקוע ב-ויכוח נצחי עם עצמו: כלום יש מן הצדק שהפרדס נפל בבעלותו ולא בבעות אחיו? אלאמלא ברח אהיו מבית אבא כלום לא היה מקבל את חלקו בירושה? ואילו הגיע ארצה עת ציור של כח כלום לא יכול היה לקנות את הפרדס והאשה?

אין הוא חדל לרדוף את הצדק גם לאחר מותו של עובדיה. שבדיו נהרג על-ידי בנו של דניאל לאחר שהצטרף אל הפורעים הערבים בזמן המלחמה. "אם צריכים היינו להרוג את עובדיה כדי להוכיח את צדקתנו אפשר ש-אינו אידמים כלל?"

אם בחייו של עובדיה התחלקו שני האחים באשה. לאחר מותו איז דניאל יכול לגעת בה עוד, כאשר חלם קיומה. בעודו על הספינה, היתה מוח-שית יותר משהיא עכשיו.

אם תוסיף לדבר כך. תינטל ממך גברותך, "אומר האגרונום לדניאל וזה משיב: אפשר שכבר ניטלה."

גם האשה גם הארץ מוטב אילו נש-ארו בגדר של חלום. אין בכובשי הארץ די גברית כדי לעמוד בהתממ-שותו של החלום.

היהודי הנצחי
ואולי משהו נורא יותר מהתגש-מותו של חלום מבהל אותם, כדברי האגרונום:

אבל הבינוני שאין זה שגעון חולה, אלא מהות טבועה בנשמתו. כשם שאין יורדיים יודע להלך בטוחות על הא-דמה. וכשם שאין האסיר היוצא ל-חופשי מכלאו יכול לשאת את אור ה-הימש וכשם שהתרנגולת אינה יכול-לה לעוף. מפני ששנות אלה הייתה דרה בלול. כך היתה בדמו של דניאל איזו מירשת שכפחה עליו שיתוק דוסא ב-ששה מיווררש לחייו כר נחתב לתנועה, ואילו אבריו עמדו מנוע."

אף כאו איז לתלות את הכשלוש ב-מחליו של הייחוד אלא באוהה מור-שת שבדמו. היהודי הנידד היצחי ה-חולח הניצחי. לא יוכל לעולם להפוך לרשליה של המרד ולבעול בשמחה בעיניו, החלומות ממשיים יותר מן המ-ציאות, שכן כל התגשמות של חלום

מעצמה באזורה. והשנית — חלו שנויים במאזן ה-כוחות בעולמה. אזורים חסותה של בריטניה לשעבר נחלקים עכשיו פחות או יותר בין שתי מעצמות העל החדשות: אמריקה ו-רוסיה. אמריקה המבקשת לסגת במדת ה-אפשר, במזער ההינזקות האפשרי. ורוסיה, המבקשת להתפשט במדת האפשר, במזער הסיכון האפשרי.

בשעתו הציב טרומן את מה שהיה מכונה, "הנדבך הצפוני" כנגד אפשרות ההתפשטות הרוסית דרומה. היו אלה בעיקר תורכיה ואירן. הרוסים עקפו את הנדבך. הם הטילו את נוכחותם מדרום לו. במצרים, ב-הודו, בסוריה, בעירק.

הדור רחוקה היא למדי. גבול הבטחון שלנו כנגד מצרים מבוצר היטב, אם כי לדעתנו יכלנו, וצריכים היינו, להעמיק הכות ולהעמיק חדור.

בשתי ההזדמנויות הבטחית יוזמות: ב-1967, כשהדרך לקהיר היתה פרו-צה — בימי מלחמת ההתשה — לפרוץ ולחתום על שלום בקהיר. לא לדאוג שמא נפיל את נאצר, והבא אחרינו יהיה גרוע ממנו. לא להתחיל להיות שומרי-ראש לאותו "גבר לעניין", סאדאת, שמא הבא אח-רי יהיה גרוע ממנו.

להפך — לסייע לחקומת משטר מצרי לאומי, לא ערבאי כי אם פר-עוני. כי — ישראל יהודית ומצרים פן-ערבית — תהום רובצת ביניהן, מוכ-רחה לרבוץ. בין ישראל עברית למצרים פרעונית יכולה להיות ברית אמת.

אבל אולי עיקרו של השנוי המהותי חל בצפון. הרוסים שלחו את ידם לסוריה ול-עירק.

אין מקום לסבור שמציאותם שם מכוננת נגדנו דוקה. יש לכך סבות רבות ומורכבות. בין השאר הנפט, מבואות האוקיינוס ה-הודי, והתחרות המעצמתית הכללית על אזורים השפעה: "בכל מקום שאתה מצוי, אני מצוי בו יותר ממך."

אבל מתקבל ביותר על הדעת שחודה של ההתפשטות הרוסית בארץ-הפרת מכוננת נגד תורכיה, ונגד אירן. אירן ועירק הן, "על סכינים": ב-מפרץ הפרסי, בפרשת הקורדים, בשפך הפרת והחידקל, בעיני השיעים שב-עירק והשבטים שבדרום-מערב אירן. והטורקיסטים התורכיים השמאלניים מתאמנים לפי כל הנראה — בסוריה. הדי הרוסית בסוריה ובעירק באה לפי כל הנראה בראש ובעיקר כדי לפרוץ את, "הנדבך הצפוני" הנזכר — למגר את המשטרים העצמאיים בתורכ-יה ובאירן.

לעשות אותן ל,דמוקרטיות עממיות" נוסח מזרח-אירופה. או בדרך.

ישראל אינה רוצה להיות ל,דמוק-רטיה עממית". ולא בדרך.

לכן — במעמד הדברים הנתון — אין, "גבולות הבטחון" של ישראל על הירדן.

הם הרחק הרחק מזה. גבולות הבטחון של ישראל הם ב-לטקיה, הנמל הצפוני של סוריה, וב-כוית שבארצות המפרץ הפרסי.

גבולות הבטחון של ישראל עוברים בהרי תאורוס, "הרי השור" שבגבול סוריה ותורכיה, בהרי זגרוס, גבול עירק ואירן, במורדות הרכסים של בני-בריתנו הטבעיים — הקורדים.

ארץ הפרת, המשתרעת בין גבולות אנטוליה, אירן, חצי-האי ערב ומצרים, היא הארץ שישאלה היא חלק מהותי, גורלה של ישראל. וכל העשה בארץ זו אינו יכול לה-יות זר לנו.

והצעד הראשון לקביעת גבולות ה-בטחון האמתי של ישראל העברית היא "ברית כנע", מאחד (פדרציה) עם הלבנון הנוצרי, המשוחזר מן הפך-ערבאות, והר-הדרוזים העצמאי (האר-טונומי) — ראשית הקץ לפן-ערבאות בארץ הפרת, ועמה הקץ לבחישת מע-צמות זרות בתוכה.

ה"טלפון" של דיין

וכך, חמש שנים אחרי המלחמה, לאחר שהפכה מעצמה, מתרועעת יש- ראל סביב זנבה ומתאמצת להחזיר את הגלגל אחורנית: שארצות-הברית תסתדר עם הער- בים על הנפט ועל הסואף שלהם! שאנו נחזור להיות מדינה קטנה! — ורק בלי ערבים! ואנו לא נתרעב אצלם!

כל זה לא יביא שלום. גישה זו הופכת את ישראל לא רק לגוררה אמריקאית, אלא לתלויה בה בכל, וללא כל צורך! כל זה מחייב שהשקט כאן יישמר על ידי ארצות-הברית ולנו לא יהיה כל כושר תמרון. ומי שלא למד עדיין לדעת כי אין זה משתלם להיות עבד נרצע — נוכח לאחרונה ברור כי מי שארצות- הברית היא ידידתו שוב אין הוא זקוק לאויבים.

ומי שאינו רוצה כי עתידנו יהיה נתון לחסד או לשבט בידי אמריקה, מי שאינו שואף כאן לשלום אמרי- קאי רופס ומפוקפק — ויקר מאד — חייב לשאוף לכך שהשלום באזור יושבת על כוחו של צה"ל ורצון השלום של העם העומד מאחוריו.

הדרך האחת והיחידה היא הנתקת מוחלטת ומיידית מן הדוקטרינה של בן-גוריון, שכל כולה לא נועדה אלא לעכב את התפתחותנו.

עלינו לקחת את האחריות בידנו — לפתוח את הסואף — להבטיח את הנפט — לפתח את ארצות הארץ — להקנות אוזרות ישראליות וכוניות אורח לכל היושב בתחומנו. רק צעדים אלה יקדמונו לקראת הבנה עם שכנינו, ובראש וראשונה עם הלבנון והירדן. רק צעדים אלה יביאו רגיעה ובט- חון לתושבי האזור. רק צעדים אלה יקדמו אותנו לק- ראת שלום אמתי. — שלום עברי!

ב. עצמון

ה"ערבים" — חלילה לישראל ל- הנתערב.

אולם החמור מכל מתרחש ביהור דה, בשומרון, בעזה: מליון ערבים מצויים בתחום שלטונה של ישראל! דיין הומין את הטלפון מירדן מיד, אבל חוסיין לא יכול היה להרימו כל עוד היו המחבלים על צוארו. בתמיכה אמריקאית ישירה, כאשר ישראל — ברשות מפורשת מאת ה- אמריקאים — מבטיחה את אגפיו, חיסל חוסיין את המחבלים. ומיד החל לתקן את הקו. השיחה המיוחלת הגיעה השנה, ב- חודש מרס: חוסיין מוכן בטובו לקחת את הערבים שלו בחזרה.

ומיד החלה פעילות מוגברת של "תכנית אלון", "תכנית דיין" וכו'. כולן כאחת רעיונות שלא ברא ה- שטן: כיצד לתחום בין שתי שכונות של אותה עיר, בין הר ועמק, בין כפר ערבי ומושב יהודי. — כיצד להפריד את הארץ הפ- רדה עדתית, כיצד לבתרה על פי החלוקה האתנית.

והמטרה המוצהרת היא: לכלוא ב- מין בנטוסטן ערבית שש מאות אלף אנשים — ללא זכויות אזרח, ללא צבא, ללא כלכלה ומדיניות-חוץ משלהם — ובלבד שלא ייכללו בישראל. ובלבד שתקיימים מצוותו של בן- גוריון: בלי ערבים.

אפילו בבואפרה קיבלו בני האיבו זכות הצבעה וזכויות אזרח מלאות מיד אחרי תום המלחמה. רק אצלנו ממעילים בחירות לפי חוק ירדני בערים שבמזרח המדינה. רק אצלנו קיים מצב שאם הולנדי כלשהו, דרך משל, יתגייס מחר, הרי יוכל לנחות מהותיים בלוד ולהיות אוטומטית אזרח ישראלי, — אבל ערבים בני הארץ — חלילה!

בן-גוריון בקר באברורודס, והוא אמר שם: "אני נגד הנפט — תמיד הייתי נגד נפט". לפי כל הידוע מידעות מקוט- עות מתוך העתונות — לא חפרה ישראל בסיני, להוציא את אזור אברורודס.

בעניין הסואף גלויים הדברים עוד יותר. מאז תום המלחמה ועד עצם היום הזה מנסה דיין להפטר מן התעלה. הוא הציע זאת בדרך של נסיגה קלה, ללא נסיגה עמוקה יותר, בהסדר חלקי, בהסדר כזה או אחר, בלי אניות ישראליות בתעלה — ובלבד שהערבים יפתחו את תעלת-סואץ וי- יפעילוה.

אפיינית ביותר היא התשובה ש- השיב בשעתו, ב-67, אשכול למי ש- שאלו באסיפה אחת מה מתכננת ישראל לעשות בכספים שיכניסו לה האניות שתעבורנה בסואץ. אמר אשכול: "אנו מוכנים לשלם למצרים מחיר-מעבר מלא, אם היא תרשה לאניות ישראליות לעבור".

תשובה מנוכחת היא זו מפי ראש ממשלתה של מדינה שכבשה גדה אחת של הסואף ולא נעצרה בה אלא מרצונה. אין להעלות על הדעת שבתנאים דומים היה ראש ממשלת צרפת, למשל, או רוסיה, או בלגיה, אומר דברים דומים.

אולם תשובה זו מלמדת כי דוקט- רינה חזקה ממצאות, מעובדות ומ- הגיון.

במקום לנצל את השתוללות המצ- רים שהפרו את הפסקת-האש לשם כיבוש הגדה המערבית ולפתחת ה- תעלה בהבטחה ובתפעול ישראליים מנסים זה קרוב לחמש שנים להפטר ממנה בכל מחיר — ובלבד שלא לחרוג מתורת בן-גוריון: הסואף הוא ערבי, הסואף הוא מן הדברים שבהם יכולות מעצמות המערב לפצות את

(המשך מעמוד 8) המלחמה בשלושת הלאומים של בן- גוריון, או אף באחד מהם. נעשו כל המאמצים האפשריים כדי לשכנע את חוסיין שלא יתקף, לא, חלילה, מפני שפחדו מתוצאות המלחמה — אלא מפני החשש שכתוצאה ממנה יפלו לידי ישראל החלקים המיושבים ערבים של ארץ-ישראל — אותם חבלים שבן-גוריון נמנע בכל מחיר מלכבשם ב-1948 ו-1949.

לא ברור אם בן-גוריון הוא ששכנע את דיין, בשיחתם ב"נאות-מדבר" ב- באר-שבע, ודיין הבטיח לו להמנע מלהגיע לסואץ, או שדיין עצמו כבר עיכל את תורת בן-גוריון רבו ונתן את ההוראה ללא התיעצות נוספת. "אתה בחור טוב, משה, אתה יכול להיות שר בטחון", אמר לו בן-גוריון בנכחות עיתונאים אחרי השיחה. מכל מקום, שבתי טבת מביא בספרו בשם של דיין: "להגיע לגדות הסו- אץ — זה טירוף מדיני".

ההיסוסים הממושכים לפני כיבוש רמת-הגולן, וההמנעות מלהגיע אל הר-הדורות, נבעו בעיקרם מן החשש הנוראי שמא תיפגע הדוקטרינה של "לא נפט" — וחלק מצנור הנפט הסעודי ימצא חס ושלום בשליטת ישראל.

אכן, הטנקים דהרו והחיילים הס- תערו וכאשר שכך האבק התברר שהמצב קשה מאד. הופרו כל הלאומים:

— צה"ל חונה על גדות הסואץ. — ערבים רבים נתונים בתחום של- טונה של ישראל. — חלק מצנור הנפט עובר בשטח ישראל.

— בארות הנפט של אברורודס בידי ישראל. — הפוטנציאל העצום של הנפט בסיני — בידי ישראל.

היה מקום לחשוב שישאל תקפוץ על ההזדמנות ההסטורית שאליה הגיעה, אמנם שלא במתכוון, ובני- גוד לרצונה — אך הגיעה. ההגיון היה נתון שישאל תכריז כי כל צינור הנפט, מסעודיה ועד היס-התיכון — ישראל היא האח- ריתית עליו ואוי למי שיפגע בו. הנפט מובטח בכוחה של ישראל ומי שמעוניין כי יזרום למישרים מוטב שינהל משא ומתן אוהד עם ירושלים. — אבל לאו!

ישראל הודיעה כי אין היא רוצה תמלוגים עבור הנפט העובר ברמת- הגולן. ישראל הסכימה שטכנאים לבנונים וסורים יתקנו אותו לאחר שפוצץ.

בקיצור — אין לנו חלק בצנור! כאילו אין הוא עובר כלל בשטחנו. זהו ככל הנראה, המקרה הראשון שמדינה כל שהיא ויתרה על תמ- לוגים בעד נפט הזורם בשטחה. וכל זאת כדי לא לפגוע בדוקט- רינה: "הנפט הוא ערבי!" את הנפט באברורודס אנחנו מפיקים. זה בעיקר כדי לא לפגוע בחברה האיטלקית שהשקיעה סכומים רבים בפיתוח השדה, וגם מפני שהכמות קטנה ביותר ואין בה חשיבות בממדי סחר הנפט הבינלאומי. הנפט נשאר ערבי.

איש אינו יודע מה שיעורו של מאגר הנפט בסיני באזורים שמחוץ לאבו רודס. לפי העתונות הבינלאומית לענייני נפט נראה שהפקה בהיקף של 50 מליון טונות לשנה בסיני הוא היקף סביר מאד, שניתן היה להגיע אליו תוך זמן קצר ביותר. אם נכונים נתונים אלה, הרי זו כמות גדולה מאד. היא שווה, בערך, לכמות המופקת בארצות-הברית. היא מגיעה לקרוב לשליש מן הכמות המופקת בלבד, ולכדי 70% מן המופק בעירק!

תמורת הנפט הזה יכולנו לקבל כ-500 מליון דולר (כשליש מתקציב הבטחון שלנו). אבל — אליה וקוץ בה: היינו הופכים חס וחלילה למעצמת נפט! היינו מפריעים חס וחלילה לחברות הנפט הבינלאומיות להסתדר עם הער- בים בלבד!

הוצאת חרמון

ת.ד. 22194 - ת"א

יצאו לאור:

ארץ-הקדם	4.90 ל"י
מדריך היסטורי ומדיני למזרח הקרוב 108 מפות ודיאגרמות	
השלום העברי	2.50 ל"י
אבי הכנענים מנתח בבחירות את בעיות היסוד שאנו ניצבים בפניהן היום ומצביע על הדרך לשלום	
שתי פנים לדיין	1. ל"י
האם הוא יהודי או ישראלי? נתוח ההגדרה הלאומית לאור גסיון חייו של ראשון המגהיגים מילידי הארץ	
הערבים אשר בארץ-ישראל	
(מהדורה שניה)	1. ל"י
מייסד הבילויים, דודו של אבשלום פיינברג, על מוצא הפלחים ועל עתידה של א"י. הקדמה מאת ד"ר עוזי אורנן	
וקטעים מאת ד. בן-גוריון	
ההולכי בחושך — שירת כנען	3. ל"י
אופק עברי — בטאון הכנענים 1968	50. ל"י
עלון הכנענים — חורף 1970	50. ל"י
עלון כנעני — קיץ 1970	50. ל"י
ישראל מאין ולאן?	25. ל"י
הדרכים הפתוחות בפני ישראל	
כתבים ראשונים	45. ל"י

כתב אל הנער (1943), משא הפתיחה (1944), כל גליונות "אלף" 1948-1953, "אלף" של ערב מלחמת ששת הימים, ועוד

סמן X במשבצת המתאימה

אבקש לשלוח לי את הפרסומים המסומנים ב-X

למי הוצאת חרמון ת.ד. 22194, תל-אביב

רצוף בזה צ'ק/המחאת דואר (ע"ש מ. גור) על סך

שם

כתובת

ההיכל הפון של דיין

3 הלאים של בן-גוריון ותלמידו:

לא נפט, לא הסואץ לא ערבים • הדוקטרינה חזקה מן המציאות, מן העובדות, מן ההגיון • הגשרים פתוחים לבנטוסטן ישראלית • מי שארצות-הברית ידיתו, שוב אינו זקוק לאויבים

מאת ב. עצמון

והביקע לסיני — הביאו מחאות בריטיות ישירות, ובאמצעות האמ" ריקאים, לנסיגה נמהרת ומבוהלת. דבר זה עלה לנו ביוקר רב, אולי יותר מכל צעד יחיד אחר: המערב הבין כי מספיק להרים קצת את הקול — וישראל היהודית מתקפלת בשקט.

והרוסים איבדו כל עניין בישראל. הם הפסיקו את תמיכתם במדינה המוותרת על אינטרסים חיוניים של עצמה למען אינטרסים של מעצמות המערב.

מרגע זה החלו נסיגות הרוסים להגיע לסואץ באמצעות המצרים. יתכן מאד שלוא היתה ישראל מוגיעה לתעלה, או לקרבתה, במלחמת 1948, והיתה מפגינה מדיניות בלתי תלויה — היה הדבר קובע מדיניות רוסית אחרת.

הויתור המוחלט שלנו על הסואץ הביא לכך שמשך שנים רבות — ועד עצם היום הזה — מנהלים הם, וזולתם, משא-ומתן בלעדי עם מצרים בכל הנוגע לתעלה החיונית.

ואז גברו והלכו פעולות האיבה נגד ישראל מבסיסים בחלקי ארץ-ישראל שעליהם ויתר בן-גוריון בשנת 1948.

ובן-גוריון לא היה מענה הולם, — כי הדוקטרינה "בלי ערבים" מנעה ממנו להחזיק בשטחים המיושבים ערבים.

לכן הומצאו פעולות-התגמול שהיו עקובות מדם, אשר קלקלו את דמותנו בעולם, שיבשו את יחסי-ההון שלנו ולא הביאו שום פתרון מלבד השתקה זמנית בגזרה זו או אחרת.

כעת ניסו הרוסים, כאמור, להגיע לסואץ בעזרת מצרים.

פרצה מהפכת הקצינים בקהיר, עסקת הנשק, הלאומית התעלה. אנגליה וצרפת החליטו להגיב ובן-גוריון הצטרף אליהן בהתלהבות. והקוננטינה הוותרת כדי לא להרגיש את הערבים — על הקיסריות של מערב ארופה.

ועד לפני שהחלה המלחמה ניתנה לצה"ל הוראה לא להתקרב בשום פנים לתעלת סואץ: יש להניח לב"רטים ולצרפתים פס של 15 ק"מ לאורך הגדה המזרחית של התעלה. הסואץ — שלהם!

האמריקאים ראו בהרפתקה ה-אימפריאליסטית הזדמנות טובה ל-סלק את בריטניה מן האזור ולרשת את מקומה.

וגמולנו היה כיאה לעבד נרצע: סולקנו בבושת-פנים מכל מה ש"כבשנו, ללא שום תמורה מלבד "צפ" יות ותקוות".

אמת, הוצעה לנו אז רצועת עזה, אך בן-גוריון סירב לקבלה — על פי העקרון "בלי ערבים".

מעמד הדברים נשאר כמו שהיה פרט לעובדה שארצות-הברית ירשה את אנגליה. ישראל נשארה בגבולות החנק של הקו הירוק, מדינה זוטא חסרת מעמד וחשיבות.

אמרנו לארצות-הברית: ידיהם חופשיות להשיג את ידידות הערבים, שכן הנפט הוא שלהם, הסואץ שלהם, ה-ערבים הם מחוץ לישראל — אנחנו איננו מתערבים בענייניהם ולא בענייני-כס. אפילו נשק איננו רוצים מכס.

הסתדרו אתם כמיטב יכולתכם. ב-1967 הגיעה רוסיה למסקנה שיש לה נחלשה, וארצות-הברית ש-קועה בוייטנאם. והיא תמרנה את מצרים לתפוס את סיני, לסגור את מצרי-סין.

המצב המדיני הלך והחמיר, ונע-שה ברור לכל בר-בשר שאין מנוס אלא להפעיל את צה"ל.

השאלה עמדה כיצד לעשות זאת בלא לפגוע בדוקטרינה המשולשת: לא הסואץ, לא הנפט, לא ערבים.

התקופה ההמתנה לא באה אלא מתוך ניסיון למנוע מצב שבו תפגע (הסוף בעמוד הקודם)

פעולות הצלה יזומות, ובלי ספק ובעיקר על ידי הפגנות זעם בעיתן (ולא באיחור) והפעלת תושבי ארצות-הברית נגד רצח-עם.

לכן בקשו האנגלים, ורווולט, ל-השתיק — והמנהיגות שלנו שתקח. אפילו בשלהי מלחמת העולם השנייה, ועד 1947, דבק בן-גוריון בקו תת-מיכה בבריטים, אף שדבר זה היה לזר לא כלל העם, כמעט בלתי-נסבל גם בפועל.

פנץ מרי, ומעשי-טרור אנטי-ברי-טיים בידי לח"י ואצ"ל. בן-גוריון הגיב ב"סיוון" — הס' גרה חסרת-רחמים של הלוחמים לידי האויב.

מלחמת 1948 באה לבן-גוריון ב-הפתעה. הוא האמין שתמורת הנא-מנות, ההסתפקות במוטט ושמיירת האינטרסים של בריטניה, "תתן" לנו זו מדינה ותגן עלינו.

ולכן נכנסנו למלחמת 1948 כמעט ללא נשק ונאלצנו לעצור את הצב-אות הפולשים בגופות הלוחמים ממש. ועבדאללה לא שמר על ההסכמים שנעשו עמו והיה צורך לגרשו — במחיר יקר — ממה שלא יועד לו.

מלחמת 1948 נתגלו — בנוסף ל-

מיד — עוד בשנת 1937 — הופיע בן-גוריון לפני ועדה מלכותית ברי-טית, ועדת פיל, ודגל באי השתלטות "חלקי האוכלוסיה" זה על זה.

ועדת פיל הגיבה בפרסום תכנית החלוקה, שעל פיה תקום "מדינה" יהודית שמרכזה חיפה ואשר תקיף את הישוב היהודי הקיים, אז, בלבד. האנגלים מימשו את הדבר מיד — בפרסום תקנות הסדר הלבן:

איסור קניית קרקעות על ידי יהודים באזורים שלא נכללו בתכנית פיל (בדומה למצב של היום, בו אוסרת הממשלה על קניית קרקעות ביהודה ובשומרון).

הגבלת העלייה היתה קיימת גם קודם לספר הלבן, אבל ספר זה מיסד את האיסור והחריפו.

ראוי להעיר: מה שהיה קרוי "הב-לגה" בשנות ה-30 לא היה אלא שמירה על הקיים והמנעות מערעור המצב באזור המיושב ערבים, שנועד להפוך למדינה ערבית.

במצב זה פרצה מלחמת העולם.

מה שקרה בימי המלחמה — זוהי פרשה עגומה ומבישה.

קו הנאמנות המוחלטת לבריטים ללא תנאים נמשך.

הוחמצו הזדמנויות מדיניות רבות.

מדי פעם נשמעים טעונים שהנה זקן בן-גוריון זקנתו מביישת את נעוריו ובגרותו. האריה הלוחם מ-שכבר הימים רוצה לוותר על חלקים נרחבים של הארץ... היתכן?

רגשות אלה נובעים מאידיעות העובדות ההסטוריות, מאי-הבנתן, או אולי משכחה.

ראוי אפוא לעמוד על השקפותיו ומעשיו של בן-גוריון בגבורתו, מיום שהגיע לשלטון, ולראות מה עמוקה ומכרעת השפעתם של אלה על כל מה שנעשה בארץ עד עצם היום הזה.

בן-גוריון הגיע לעמדת מפתח של-טונית בישוב בשנות ה-30, ומיד עם עלייתו לשלטון הכריז על הקו שלו: תמיד עם האנגלים, לעולם לא נגדם.

בקו זה החזיק כל ימי האנגלים, עד לסוף גירושם מן המזרח הקרוב, בשנת 1956. אז הפכה הסיסמה ל-היות: תמיד עם האמריקאים.

דוקטרינה זו גרסה תמיכה מוחלטת באינטרסים של האנגלים, ויורשיהם אחריהם, במזרח הקרוב למען הבטחת שלטונם ושלטון מפלגתו בישוב, ו-אחר כך במדינת ישראל.

המשתמע מכך הוא שהיה עליו להבטיח שהאינטרסים האנגליים לא ייפגעו על ידנו. כלומר שנוכחותנו לא תפריע לאנגלים, וליורשיהם אח-ריהם, לנהל פוליטיקה ערבית כפי שימצאו לנכון, להשביע את רצון הערבים ולשמוע על ידידותם של אלה לאנגלים, וליורשיהם.

ומכאן:

לא נפט.

לא הסואץ.

לא ערבים.

הנפט הוא של הערבים. ליש-ראל אין בו שום חלק.

הנפט הוא התחנות שבו מעונינות מעצמות המערב ביותר ואשר באמ-צעות הן יכולות לשלוט בערבים: הכספים המרובים ישמשו אמצעי שליטה יעיל ויבטיחו את תלותם של הערבים במערב.

תלות כספית זו של הערבים בנפט תבטיח שקט ואי-התנגדות לישראל הזעירה, שכן התנגדות מעין זו עשויה לסכן את הרווחים, רווחי הנפט.

המסקנה: אין לנו כל עניין בנפט. הנפט הוא ערבי!

תעלת סואץ היא למעצמות המערב, או לכל מי שייגיע עמו לכלל הסכם עליה. היא חיונית ל-מערב לשם העברת הנפט — על כן דינה כדיון הנפט. ולכן:

אין לנו עניין בסואץ — הסואץ הוא אנגלי או ערבי.

האנגלים, ואחר כך יורשיהם, זקוקים לידידות הערבים. חלילה לנו להפריע.

בית האשמים הוקם ברבות-עמון בידי האנגלים, נניח להם להאדיר אותו ולטפחו ככל האפשר, ונניח לו למשול בערבים רבים ככל האפשר. ועל שטחים נרחבים ככל האפשר.

לא נתערב בנעשה אצלו גם אם זה מתחת לאפנו — או אז נוכל לשבת בשקט בחלק מן הארץ ולא נזעזע את אמות הסיפים.

ומכאן: שטחים מיושבים ערבים לעבראללה (או לחוסין יורשו) — אנו איננו מתערבים בנעשה אצלם.

בן-גוריון האמין כי תמורת כל אלה ישיג את תמיכת האנגלים. לפי הנחתו יהיו האנגלים מעור-יינים שלא להסתכסך, ערב מלחמת העולם, עם כוח מסוגו של הישוב העברי (העשוי לגרום תהפוכות וק-ששים) — במידה שהישוב יהיה ילד טוב ולא יפריע.

וממילא ישמרו האנגלים את השל-טון לאותה מפלגה המבטיחה להם את השקט.

אלה"ם, מאי 1972 עמוד 8

תכנית הכנענים

● קליטה הדרגתית של כל יושבי הארץ בתוך חברה עברית חד-לאומית פתוחה הקובעת שוויון חובות וזכויות לכל, בלי הבדל מוצא, דת ועדה.

● בית ספר עברי חילוני אחיד (עם שעורידת של רשות) לכל יושבי הארץ, בלי הבדל מוצא, דת ועדה.

● גיוס הדרגתי לצה"ל של כל יושבי הארץ, בלי הבדל מוצא, דת ועדה.

● הגירה לישראל לפי צרכי הארץ ועל פי נתונים אישיים בלבד, בלי הבדל מוצא, דת ועדה.

● כינון ברית כנען עם הלבנונים, ה-הדרוזים והבדוים — בתור צעד ראשון לקראת השלום העברי: שחרור כל הארץ כולה — מגבול מצרים עד גבולות תורכיה ואירן — מן הפן-ערבאות.

חלוקת הארץ — שני צדדים נוספים בדוקטרינה של בן-גוריון.

האחד הוא: "המדבר הוא ידי-דנו" — שכן אין בו ישוב ערבי. לכן התיר לכבוש את השטח בין באר-שבץ לאילת.

השני נתגלה בפרשת הסואץ. כאשר רדף צה"ל אחרי המצרים

אך על הכל לא נעשו שום נסיונות, לא במישרים ולא בעקיפים, להציל את יהודי ארופה. השתיקה היתה כמעט מוחלטת — וזאת כדי לא להפריע לבריטים במלחמתם.

לפי הידוע היום אין ספק שהישוב יכול היה להשיג לא מעט, אם בדרך של התקשרויות מדיניות, אם על ידי